

◀ لایحه يك از علای جلیل خراسان ▶

درست باید غور نمود

(نمره ۱)

از ابتدای غائله هائله جنگ شرق اقصی و تجری و اقدام يك دولت تازه آسپانی بمقابله و مقابله با يك دولت قویه قدیمه اروپائی كه امتزاز رأیت استقلالش مستوعب سدس كره و امتیاز آیت اقبالیس محیط بنام اقطاع معوره بسط بود . تا انقضاء كه پس از آنهمه وقایع موحشه و فظایح مدهشه كه از هبوط ابوالبشر تاكنون تاریخ روزگار مانند او را در هیچ عصر از هیچ قوه نافذة قادرة قاهره نشان نمیده . عاقبة الامر منجر به شلیبه تامه ژاپون وشكست فاحش روس استیصال (استیل) و اطسء نائرة خشم و كین (كروبانكن) با آنهمه اراجیز و جت و خیز و عنان نكشیدن سردار بزرگ (كریمنبرگك) تا پترزبرگ و آنهمه خسارات فوق التصور ماله و ملكه و نقصانات خارجة الاحصاء شرفه و شأنیه شد و قرع اسعاج جبرانیان كرد . ملل حوشیه و دل وحشیة دنیا كه هیچوقت طائر خیالشان در هوای فییح الاضای معارف عصر جدید بر و بال نكشوده و تصور نممكن وقوع اینگونه وقایع خارجة المادة محیره العقول خارج از اداره ادراكیه و ورای صور خیالیة آنها است بجهال افتادند كه آیا علت این غلبه منجبه كه لوحه سیاسیه و نشة اساسیه دنیا را دیگرگون و یكباره عالم را دیگر نمود چه بود :

دانیان هر يك از آن دول و ملل كه از نخست نكات و پلتبكات تمام مسالك واقسام جرائیای نقاط و جهات جمیع مالك را بخوبی میدانستند و از ترس دیو استبداد اظهار آنچه میدانستند نمیتوانستند همواره فراری و متواری میزیستند و این راز نهفته را ساا نگفتند تا موجیبات عهد و مقتضیات وقت اصل اصیل استقلال را متزلزل ساخت . اندك فرصتی دیده نفسی باستراحت كشیده دامن همت بكر زده حل این لغز مشكل كشت این مهمای معضل را مصمم شدند . و اندك اندك بروابط جراید و وسائط خطب و رسائل به ابناء وطن عزیز خود فیهانیدند . كه شرف هر طایفه . عزت هر طبقه . قوه مایه و رجاییة هر دولت . قدرت ملیه و ملكیه هر ملت و مملكت

بسته بازادی است ، و منشاء هر سختی . مبدء هر بدبختی منحصر درحکومت استبدادی . اگر آبادی وطن عزیز را خواهید . بنای شوكت هیئت اجتماعیه را خواستارید . مشتاق شاهد حریتید . از عشاق عشیقه رشیقه عدالتید ، خورد و خوراك را بر خود حرام نمانید . باسترداد حقوق منروبه منصوبه خویش قیام فرمائید آنی نیاسائید . همت بکارید . دم را متم شمارید . اغراض شخصیة را کنار گذارید . اتحاد كنید . نخل خبیث استبداد را از بیخ و بن برکنید . مرداه بكوشید و از حبات دو روزه دنیا آنهم باین ب شرفی چشم پوشید . دست از طلب نكشید تا طم حلاوت حریت نجشید . از پای نه نشینید . چند روزی رخ را بر راحب بگریزید تا آنچه نا دیده نیست آن بینید . آنچه نشنیده نیست آن شنوید ، كسانیکه هوا خواه حكومت مطلقه اند محل مجاری آسایش نوعیه اند . مكروب اعضای هیئت اجتماعیه بنسریه اند . (فانتلوا هم حیث وجدتموا هم) كه حبات شما درمات . و زیست شما در نیست آنها است (فاعدوا سبب استیصالهم واستمدوا بقنالم - فان اوقت قلبل - و الخطب جلیل)

خدا شما را در آخر الزمان آفرید . از ملل متقدمه عبرت گیرید . بند بپذیرید . بخوانید تاریخ مشروصبت انگلیس و جمهوریت فرانسه را تا بدانید دروصول بقصود بجه درجه استنراغ و سم و بذل مجرود كردند تا دیدند آنچه دیدند ، و آثار حلوه اشجار مفروسة خود را چیدند . رقفا رقند پیش افتادند . ما بسیار پسیم میترسم هرگز بانها نسیم (فان المیت لا ظهرا ابقی ولا ارضاً قطع) غنلت بس است . جهات از حدگذشت . خواب تا چند . رقاد تا كجا (هبوا و استبقطوا یا مشرانائمن لتستردوا الحقوق عن هؤلاء العالمین)

اول ملت متبیه روس بود كه استقلال شخصی را بمد اصمحلل می پنداشت و یقین داشت كه حكومت شخصیة در این برهه از دهر باقتضای علل موحبه متصادفة عصر مسلم الاقراض است . بجهال محو استقلال دولت متبده امپراطوریه افتاد و در صد تبدیل سلطنت فردیه بنوعیه . و تشكیل هیئت عده مده اسباب طرق تسهیل قوای ملیه برآمد . و چون قزاق . و قشون را كه حافظ دانه حكومت حاش .

علت مبنیة رسم مندرس و طلل منطس استبداد
فرسوده بودند ابتداءً ارشاد نکرد که شا نیز برورده
همین آب و خاکید و در منافع و مضار با مادر
کمال اشتباک و اشتراک و پیش از وقت هم یک استمداد
کافی وای که حق حاجت دافع طبعان آنان تواندشد
دیدند . و نیز دولت روسیه مرکب بود از اقوام
مختلفة الامرحة والمذاهب متنوعه المراتب والمـأرب
متشبهة العقاید والمقاصد . هرکسی را هوسی در سرورکاری
در پیش و همواره هر یک بی انجام کار خویش . پیدا
است که هرکدام از اینها مانع کفی از پیشرفت یک
کار حزقی است تا چه رسد باین امور مهمه معطمه
که مستلزم یک قوه فوق القوی است . به مقدمات
مسلوره خود کاملاً نائل و موفق شدند . اشکال آمال شان
عظیمه و صعریات و کبریات خپال شان بی نتیجه ماند
اگرچه محاسن بی نتیجه ماند . چه حریت چیزی
است که گوشزد اهالی هر مملکت که شد هروق
باشد اثر خود را خواهد بخشید . از قرار شهادت
تواریخ آتئی است که هرکجا افروخته تا حاه ولایه
استبداد و استبدادیان را به سوخته خاموش نگشته .
چنانکه سالها از این پیش سپید جمال الدین کبیر و براس
ملکم خن ناظم الدوله با تلبیرات رمزیه در کمال خفا و
پوشیده گی اب از محاسن لا تخصای این دست عظمی
کشودند و محتش را در دل بعضی از مستمدین ایران
حای دادند تا عاقبه الامر کار خود را کرد و شد
آنچه باید بشود .

هنوز هم معلوم نیست انجام ایسکار بکجا منتهی
گردد . اعتقاد حمی از عتلا این است بطر استبداد
خدا دادی که مرکوز طبائع اهالی اقلیم چهارم
مخصوص مردم ایران است دور نیست بلکه حتی
است که ایرانیان در همین نزدیکی بکافی رقبه خود را
از رقبه رقیب مطلق سلطنت ولو مشروط برهاند
و باسرع وقت خویش را از نکتب و نقمت هرگونه
تقید به نامب نجرد جموریت رسانند . هر چند
مشروطه حد وسط اطراط جموریت و تقریط استبداد
است (و خیر الامور اوساطها) ایکن بحکم قصیه
(ما عام الا و قد خص) هیچ طای بی تخصیص
بست و این مورد یکی از موارد تخصیصیه این مثال
است . فرضاً کسی بهمه حرت سزاوار تخت و تاج
بود میشود بعض اولاد و احاد او متصف بجمه

صنات و ذیقه باشد و ابدأ از هیچ جهت شایسته
فرمانروا نباشد . چگونه و به تصویب کدام قانون
فرمان فرمائی چنین حکمی را باید مسلم داشت ،
ذات او را اقدس بنداشت . غیر مسؤل و مختار الکل
فی الکل انکاشت . الهیاذ بالله عدم مسئولیت مختص
بذات احدیت است و بس (هو الذی لای سئل عما یفعل)
دیگران همه مسئولند و هم بیسئولون (کلکم راع و
کلکم مسؤل عن رعیه)

باول رئیس جمهوری امریکا گنند چون وضع
وضایب ریاست جمهوریه با خود شا است و از
حسن ظنیکه بشا دارند در هر کار اختیار تامتان
داده اند خوب است نظر بحقوقیکه بر ملت دارید
بعض حقوق خاصه برای خود بگذارید ،

گنفت هرگز چنین کاری نخواهم کرد . بر فرض
بحال که مطمئن از خود باشم که تجاوز از اطوار
و حدود خود نخواهم کرد چگونه از رؤسائیکه بس
از من خواهند آمد اطمینان پیدا کنم . این است معنی
عدل و انصاف این است معنی صروت و ثروت

سلسله صنیه صنویه شاه اسمعیل اول . شاه طهاسب
اول . شاه عباس اول . که صنجات صحائف تاریخچه نظیر
این سه بزرگوار شهر یاری در دولت شیده نشان
بدهد دارد ، سلطان محمد بن وطهاسب نانی هم که کاش
نامشان در تاریخ ایران ثبت و ضبط نمیشد داشت .
از اینقدمات بخوبی معلوم شد که تخصیص سلطنت
بیک خانواده تسلیم اقدسیت و عدم مسئولیت هر که
از آن دودمان سلطان شد ولو موصوف بهر صفة
موسوم بهر سمت که اقبیح از آن صنت و سنی
نباشد خط فاحش بل افحش است . آنچه عقل
سلیم و ذوق قویم تصدیق دارد و طبع مستقیم
می پسندد فقط همان دولت جمهوریه است که حکمت
محضه است و محض حکمت . رحمت صرف است و
صرف رحمت . تا هر زمان که شخص منتخب آنهم موقف
بوظایف خود رفتار کرد و از تکالیف لازمه خویش
انحراف نورزید بسیار خوب رئیس است . همینکه اندک
خطا کرد و باندازه سر موئی از حدود خویش تجاوز
نمود باید فوراً مزول و دیگری بجای او منصوب
گردد ، این است معنی دولت . این است معنی سلطنت .
این است حفظ حقوق عامه . این است ضبط حدود
نامه . این است مساوات . این است موااسات که جمیع

حقوقی متمایز حق ریاست مبانۀ همه افراد
بالسویه مشترک است .

احدی از حق حقیق خویش بی بهره نیست .
زیرا که چون عامه ناس میدانند که حصول امتیازات
و وصول به مناصب در دولت جمهوری استحقاقی
است نه شلتاک و بزاری و زر و زور تا جان
دارند میگویند که شاید بدرجۀ اولی نائل شوند و
صاحب اول شرف که ریاست است ~~س~~کردند .
بخصوص اگر چنانچه از لوازم حکومت جمهوری
است تعلیم و تعلم هم اجباری باشد . هر کس
مستحق یکی از درجات مهمه نشد و با تألیف
اسباب ترقی از هر جهت همچنان در عرض طبقه
نازله ماند از کمی استعداد و زیادتی افعال خود او
است . هرگز محل ارتفاع منزلت و موجب انحطاط
شان اداره جمهوری نیست .

این مسئله یکی از مسائل مسلمۀ جمهور عقلای
دنیا است که از دوازده حکومت ثلث آنچه مطابق
مجرای طبیعی است همان دوازده جمهوریت است . دو قسم
دیگر مخصوص حکومت مطلقه بر خلاف اقتضای
طبیعت اند و چون جمیع حرکات واقعه در قسم اخیر
قسری است اسرع انتصاف از قسم ثانی است . امتداد
حرکت قسریه بامتداد قوه قاسره است . همینکه آن
قوه انقطاع یافت ناچار حرکت هم انقطاع خواهد
یافت . گذشته از همه اصلاً مذهب حنیف تشیع
شاه ندارد . در شبیت حجت عصر (عج) نصب حافظ
حوزه شیعه موکول بمهدۀ خود شیعه است . نهایت
در شرعیات اگر از اصول عقاید یا فروع اجاعیه
است که تکلیف در آنها معلوم است و اگر هم
از فروع خلافیه است باحتیاط یا تنوای اعلم علمای
وقت رفتار خواهند کرد . امید که علمای معاصرین
نافذ و الکلمة اینستله را اهمیت داده کتابی در اینباب
نوشته و انتشار دهند تا حروب داخلی برای همیشه
موقوف و اینگونه خونریزیهای خانگی خانمان سوز
صرفع گردد . اینهمه شیعه خلص از ظلم حکام ظلام
مسلمخلص شوند و نفوس محترمه باسم شاه بازی پیش
از این تلف نشوند .

اگر بعضی از مردم بد نظرت پست طبیعت
بگویند اهل ایران هنوز قابل جمهوریت نیستند باید
تا ...

ظهور اسلام با آن عادات ذمه که کمال رسوخ را
در مغزشان داشت چنانچه بعضی از آن نظام اخلاق
هنوز هم در طبایع آنها راسخ است و مانع
متداول قابل شرایع اسلامه ~~س~~ با عقاید عادیۀ
ایشان در نهایت ممانعت بود بودند . و ایرانیان
امروزی که از مدتها قبل خصوصاً در ایندوسه
سال جز نوااض سیاسیۀ و محاسن حریت سعنی
نشیده اند و وجوب اکتساب مآرف جدیدۀ شب
و روز ورد زبان خاص و عام است قابل جمهوریت
که حقیقت شریعت مقدسه اسلام است نیستند ،
خود ایرانیان که در ابتدای تشرکۀ توحید همه
نبویه بودند و کیش زردهشتی داشتند چگونه در
اندک زمان متفقد اوامر و نواهی اسلام شده بکلمه
جامعه توحید کرائیدند . اکنون که ~~س~~اینان دراز
است پشت در پشت و بطی در بطن همه متدب
بمذهب حنیف اسلامند و متمسک بحیال متن و
عروه و تناسی شرع شریف حتی اگر حنیف
شریب نبویه را بایشان القاء کنند نمی بزربرد ؛
البته با کمال شوق و شمع و اظهار افتخار و شرف
خواهند پذیرفت . چنانچه در این یکسال اخیر در
مقابل قوه استبداد دایره بانی ذات سردرد و
خود را بخوبی تمام دول بحکال لیاقت مری کردند
آشکرا میگویم ملت ایران در اینمدت تنها با دولت
خود طرف نبودند با تمام قوه قویه استبداد دنیا
مقابله کردند . دیگران از مدد مالی حالی رجالی از
کدام یک مضایقه نمودند . خدا سلامت دارد سر
هارتویک و لباخوف و یابنده دارد اغزات عبدالدوله
و کرکات خلیج را (باز دیوانه شدم زنجیرکو) از
سه سال قبل که ملت نجیبۀ ایران مملکت را خراب
وضع حکومت دربار را سراب و نقش بر آب
دیدند و فهمیدند اگر شش ماه دیگر امور بدین و
تیره بگذرد نه ایران بماند نه ایران خدیو . بر تغییر
دستگاه هرج و مرج دولت مصمم شدند . هیچ کس
از پیش نبردند و روز بروز پس اتاندد . علت همه
همان مانع خارجی بود که هنوز هم هست و تاواند
خواهد بود . که و بتصویب که توپ به مجلس مقدس
ملی بست ؛ احترام خانه خدا کتاب کریم حجج اسلام را
درهم شکست . چه کارها که اینورقه را گنجایش
درجه تمام نیست نکرد . تا طاقۀ الامر ~~س~~ حفظ اتواء

خارجیها آنکه کمال جهد و جهد را در حفظ حقوق آنها داشتیم و در ایستادگی نگذاشتیم ابداً آسیبی بآنها رسد و خلاف رای شان فراهم آید. با آنکه در بدان متدنه شب و روز نیست که چندین قتل نفس اتفاق نیفتد، قشون محدوداً ورود دادند و چهاراً جدی دارند که ما را از حقوقیکه هزار خون دل و بکمال شق نفس تحصیل کرده ایم اگر بتوانند مارع کردند. چون عثمانی مانع بزرگی از اجراء خیالات ایشان در ایران بود عبدالحمید را نیز انوا کرده دولت عثمانیه را هم بهم زدند تا منویات خویش را در تمام اسلامه اجرا کنند یکباره اسلام را محو و تمام اسلامه را به بلعند. اینها همه مبنی بر نشئه همان نطق معروف کلاستون است که از کثرت اشتها بر نیاز از تذکار است. و چون ژون ترکها در عثمان بیارند همه سویلیر و ژوربیت و اکثر قشون هم در اطاعت آنان بود حبله محبته مناره اری نه بخشیده و طرفداران قصر یدوز بکلی از پیشرفت مقاصد خود ناامید شده. ژون ترکها با سرعت وقت بر منتهای همت خود کامران شدند و بقدر امید چندین ساعه اروپایان را که در خیال سلب حکومت اسلامیه از بقعه اروپای عثمانی بودند تبدیل یأس کردند. و چون از عثمانی مایوس شدند و دیدند عملاً قریب از منابع ایران هم باید چشم ببوشند و نفوذ شان بکامد و رفته رفته بکلی منقطع شود و زحمات صد ساعه شان یکباره هدر گردد. تبریز بر قوای دولت غایبه نامه جست. همه جا قشون شاه از میدان احرار فراریدند. باغ شاه بمحاصره افتاد. چیزی نمانده بود که تاج و تخت به آنها رود. آسیای وسالی مانند شرق اقصی گردد لوازم میشت خود را باقسم در کمال امتیاز اداره کنند یکسره از نیاز بخارج و وا رهند. قوای لیبیه ایران هم معلوم است. اگر اداره حربه نامی گرفت. مناصب استعظانی شد مواجب و شئون بازاء خدمت و زحمت بود. یکسال گذشته که دارای یک کرور قشون جرار داوطلب است. این است دو اسبه بایران تاخند و سزای دولتین فخرمدین روس و انگلیس بر خلاف لواج رسیده که چندی قبل انصر کردند و مخالف اظهارات پارلمان برشایا چهاراً در داخله ایران مداخله

میکنند. و بوعده هائیکه در ابتدا پناه دادند جداً وفا مینمایند. عجب است از دولت فخریه انگلیس با آنکه خود را بمجمیع ملل و دول دنیا طرفدار نوع معرفی کرده و میکند چگونه این تصرفات مجحظه بغیر حق را در ایران در انموقع نازک که بانک مساعه شرف ملی شش هزار ساله یک دولت قدیمه قویه بباد فنا می رود روا میدارد. چندی قبل از قبل برنی (دایزا) نماینده مقیم طوس روس بتصویب (ساکس) جنرال قونسول انگلیس لایحه بدیخضمون بانجمن ایالتی تقدیم کردند. که کان ما آن بود که بازای اعطای مشروطه اهالی خراسان مانند مردم سایر ناط و بدان چراغان کنند و تلگرافی مبنی بر تشکر از انجوهبت عظمی بحضور مبارک اعلیحضرت قدر قدرت نمایند. متاسفانه می بینیم پس از آنکه همه جا آسوده شدند و حکام پای تخت را بذیرقتند اینان همچنان در جاده شقاق و نفاق و بر خلاف اوامر مطاعه ملوکانه و نیات مقدسه خسروانه اند. البته حکومت رکن الدوله را به بذیرید. و گرنه نظر باموریت مخصوصه که داریم بعضی اقدامات از جانب ما خواهد شد. چون علم الغاز و مسیبات سانا است که در ایران منسوخ است نکات غامضه این لایحه را کسی ادراک نکرد. گذشته از آنکه مخالف جمیع قوانین بین الدول و الملل است با لواج و اطهارات خود دولتین مشار الیها هم سازکاری ندارد. چراغانی برای چه. تلگراف به که. تشکر از که. اقدام کدام است. من کیستم. شما چه کنید. این زمین کجا است. مشروطه را سه سال قبل ملت از مظفرالدین شاه گرفت. و خود محمد علی میرزا هم در زمان ولایت عهد و هم در زمان سلطنت امضا کرده و در ایستادگی در دو سال اول سرآ و در این یکسال اخیر جهراً در مقام محو مشروطیت است. چه رالی باو دارد که از او تشکر کنند کی و از کجا تلگراف تشکر باو شده. رسم اروپایی با آسیای همین است. پس از آن همه بحروب فتنه مشرقیه که منجر به غلبه نامه ژاپون شد اروپایان جمع شدند و مانع از اخذ حقوق حقه او شدند و گذاشتند خسارت جنگ را که از احکام قویه مسلمه هم دول دنیا است از روس بگریزید.

اعلان از طرف هیئت مؤسسه

(نشر معارف آذربایجان)

برای ترمیم نواقص و جبران شکته های سابق و لاحق که در این جزء زمان بوطن عزیز ما رسیده ما اولاد وطن و پرورش یافتگان این آب و خاک را بسی تعینات قلبی و منوی لازم است ، خاصه دائره علوم که با وجود کسب مقام عمومیت در تمام نقاط دنیا در مملکت ما روز بروز تضییق پذیرفته و بلکه رو بطرف خاموشی و نابودی می رود فریضه هر ایرانی است که با تمام هم در اصلاح خرابیهای آن کوشیده و مسای حیلله خود را دریغ ندارد ، بناء علیهذا هیئتی باسم جمعیت نشر معارف آذربایجان ، از اشخاص منصفه الاساسی که ذیلا ثبت میشود منتخب و متشکل شده و مقصد اصلی هیئت مزبوره تشیید قواعد ترقی و توسعه دائره معارف و نشر و تعمیم علوم و تأسیس مدرسه اکابر و قرائتخانه و کتابخانه عمومی مجانی ، تالیف و ترجمه کتب لازمه بجهت نوباوگان وطن و جلب جرائد و روزنامجات از داخله و خارجه که هر یک فی حد ذاته موجب تنویر افکار و تزکیه اخلاق و داعی نجات و تربیت انشاء وطن عزیز است خواهد بود . اینک عموم طرفداران معارف و هوا خواهان سعادت اخلاف و روشنی مستقبل ایران را بمساعدت و تقویت این جمعیت محقره و اشتراک بانیهات خیریه مؤسسه آن چه با دادن کتب و چه با بذل قسمتی از مالیه خود در این مشروع مزید دعوت می نمایم و هر یک از طایفه عضویت بیکی از اعضاء مؤسسه رجوع نماید که با شرایط مندرجه در نظامنامه قبول و پذیرفته خواهد شد

اسامی هیئت مؤسسه

آقای تنی زاده - آقا سید محمد رضا مدیر مساوات - آقای مکرم الدوله - آقای سالار مؤید - آقا میرزا احمد قزوینی - آقای معتمد التجار - یارون سترک از معلمین مدرسه ارامنه - حاجی حسین آقا ختانی - حاجی محمد علی آقا بادامچی - آقا سید محمد علی خان - آقا میرزا آقا مدیر ناله ملت - آقا مشهدی حسن آقا خامنه - یارون آذربایجان از معلمین مدرسه ارامنه

حبل المتین

الاعمال . بدون شبه بزرگترین نوائص ملیه ما نواقص دائره علمیه و معارف است . باساق دانشمندان زیان نواقص هیچ اداره برای یک ملت مانند نوائص اداره علمیه و معارف نیست . ما بد بختان ایرانی نه تنها اداره معارفان ناقص است بلکه وجود خارجی برای او ثابت نمیتوانیم کرد و اگر وجود ناقصی هم در دو ساله مشروطیت میرقتیم تحصیل کنیم درین یکساله اخیر مستبدین بدآئین بتسمی برهم زدند که بدرجات شتی از اول عقب رقتیم . آفرین بر همت ودانش و غیرت مؤسسه محترم که افضل ترین خدمت را نسبت بوطن خود اختیار نموده . ایرانیان خارجه و داخله راست که در کمک و همراهی باین اساس سعادت بمؤسسه محترم یاری نمایند . اداره حبل المتین شرف خود می شمارد که خویش را شریک این اساس سعادت قرار دهد

تلگراف جناب تنی زاده از تبریز

(به حضرت سردار اسعد در اصفهان)

حضور حضرت اجل عالی آقای سردار اسعد دام اجلاله العالی . دو تلگراف مبارک از سیم کپانی و ایرانی زیارت ، وضع تبریز آزادیات مهانان خارجه منشوش ، مردم مضطرب ، جمعی کثیر در شهیندر عثمانی پناهنده و حضرت ستار خان سردار و باقر خان سالار نیز در آنجا هستند ، قشون عثمانی تخطبات زیاد باطراف اردبیل - خوی - سلماس کرده . بلوکات زیاد تصرف و خود ارومی را هم شلوق کرده اند ، با گرفتاری این بلیات که معلوم میدارد قدر بدبختی آذربایجان را و عدم فرائض از مصائب ، باز دو سه روز است بواسطه شایعات جرائد و انتشارات منابع دیگر که درباره شرایط خانه بر انداز محل بر استقلال که در پروگرام دولتین بشاه و مقاله در میان دولتین و دولت بسته شد . از گذاشتن ایران را مثل مصر در تحت نظارت آنها و بودن ادارات در دست مستشارهای فرنگی و سلب اختیار دولت از استقراض خارجه و دادن همه نوع امتیاز چه بداخله چه بخارجه بدون اجازه آنها و لزوم تصدیق ایشان در تعیین وزراء و ضمانت حفظ جان و مال و سلطنت پادشاه و غیره افکار عامه و خیالات چنان بریشان و مضطرب و قلوب منززل و منقلب است که مصائب دیگر حتی مسلمانان را هم فراموش کرده ایم ، چه هر چند

در این هیئت مؤسسه این اعضاء

تذکرات و اصله از طهران بولایات

(۲۷ جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۷)

تذکرافضاه مبارکه - مطلب ذیل را بموم انجمنهای ایالتی و ولایتی و جاهائیکه انجمن نیست توسط رئیس تذکرافضاه مبارکه بحکومت و عموم علماء اعلام و ادیان و اهالی محل مخبره شود

چون احوال و اوضاع حاضره مملکت ایران معین و مسلم نمود که اعاده نظم و امنیت مملکت و استقرار حقوق و اطمینان قلوب ملت بدون تغییر سلطنت مقدور نخواهد بود، و پادشاه سابق ازحار طبایع ملت را درحق خود بدرجه کمال یاتمه، در وزارت محترم دوات بپه روس حمایت دولت فحیدت اسکایس و روس باهنده شده بالطبع شخص خود را از تحت و تاج ایران بیصیب و مستعی نمود، علیهذا درنیاب مجلس سنا و شورای ملی مجلس عالی فوق العاده بر حسب ضرورت فوری درروز جمعه ۲۷ جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۷ در طهران در عمارت بهارستان تشکیل یافته، اعلیحضرت قویشوکت اقدس سلطان احمد میرا ولیعهد دوات علیهرا بسمت شاهنشاهی ایران منصوب و بیاب سلطنت را بحاله بحضرت مستطاب اشرف عبدالملک قویض نمود که بعد از تشکیل پارلمان بنا بماده ۳۸ قانون اساسی در باب بیاب سلطنت موافق مقتضیات وقت قرار قطعی داده شود (سپردار اعظم)

ایضاً

تذکرافضاه مبارکه - بموم حکام ولایات مخبره نماید -

البته بواسطه روز مباحث تذکرای مستحضر شده اید که هر قدر عموم ملت ایران در استیضای حق مشروعه مشروطه خودشان مستدعیات نمودند و رؤساء ملت و رجال محترم دوات را برانگیختند فایده نه بخشید، هر قدم جز گاوله توپ مسلسل و شریل و تفنگ حرابی شنیده نشد، بعد از ریختن خون جمعی کثیر از مجاهدین و ذلبه ملت، شاه در روز جمعه ۲۷ شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۷ بوزارت روس رفته و موافق قانون و حقوق بن الملل و تصویب عموم علماء اعلام و رجال و شاعران و طبقات مردم از اصناف و ذیره از تصدی بانواریت سلطنت خلق و حضرت اقدس سلطان

علاج دارد غیر از مرگ، و اگر این مطالب کلاً او بیضاً صحیح باشد فاتحه مملکت خوانده شده بدون اطلاع ملت و وطن را فروخته و مثل مصر کرده اند، و در آن خیلی علیان افکار موجود است، و از طهران از کابینه و وزراء و هم ارشزای دولتی توضیحات رسمی خواسته ایم و چون پارلمان منقذ نیست مراکز ملی حق استیضاح تا حدی دارند، و در صورت محب مصمم شروع تقلا برای جلوگیری هستیم خوب است شاها نیز در این باب توضیحات از طهران نخواهد و بعد از گرفتن جواب باید با اقداماتی که با حضرت سپهبد اعظم منصلا گنگو شده و بحضور عالی از راه تیر مستقیم عرض خواهد شد عمل کرد آه که خبائت اولیاء امور چه حاکما بسر ملت ریخته و خواهد ریخت، بحجاب معتمد حاکمان سلام میرسام و در اخلاص ییادارم (تقی زاده)

تذکراف حضرت اشرف سپهبد اعظم

(به اصنهران)

بد العنوان مطالبی را که به هیئت وزراء عظام مخبره و مطرح فرموده بودید ریاست کرده، تمام محفوی صلاح دولت و ملت و سحن مقرون بحساب و صدق و حقایق و ما مطالب اظهاریه تبریز و قزوین موافق دارد

روح مطلب همان قرار داد حابه بر اندازی است که مسموع شد، در واقع در صورت صدق همان مسئله (القتل اولی من رکوب العار) است و محفوی محال است از مواد قانون اساسی را تصریح میکند، با آنکه پس از افتتاح پارلمان معاهدات و مقاولات داخله با خارج موط تصویب نمایندگان ملت است، و این اقدام خلاف قانون با تعهدات که در اعمال و احراء مواد قانون اساسی نموده اند منافی است، یکی مسئله خروج مجاورین است که اول فصل مستدعیات عشره بوده است، تادیبات کامله طهران و تعیین حکام قانونی مشروطه و تعمیر پارلمان بلور تأکید که اهم و اوج مطالب هشت گانه همان خروج همایکان است و لازم است حداً توضیحات خواسته تا تکلیف قطعی دوات و ملت معلوم شود، مطالب اظهاریه آن ذوات محترمه را عیناً به تبریز مخبره کردم

(محمد ولی و هیئت حاضره تذکرافضاه)

(ایضاً ۲۸ ج ۲)

۱۸۰ نفر قزاق مقتول ، لیاکوف با ۴۰ قزاق و توپخانه اسیر ، سلطان احمد شاه بنامی شناخته شد . و خطبه بنام وی قرائت گردید . جنگ موقوف شهر در نهایت امنیت -

مفهوم مشروطه در اهالی بادر

ما اهالی حدود جنوب دو اشتباه بزرگ کرده بودیم - یکی آنکه مشروطه را انکار شرع اسلام و تخریب دین مبین و اشاعه حریت در احکام و مذهب و آزادی احکام الهیه می پنداشتیم

دیگر آنکه مشروطیت را معارضه با سلطنت یعنی اعدام و عزل سلطان و تبدیل سلطنت از شخصی بشخص دیگر و از خانواده بخانواده دیگری می پنداشتیم در این مدت سه ساله دوره مشروطیت گرگان میش صورت و اشقیای زهر فروش و جاهلان عالم نما و نادانان حکیم ملک و مقیدان شیطان سیرت و گراهان شاه پرست هر دو مطلب را با بیچارهگان برخلاف واقع فهمانده بودند ، تا این ایام که مدت دو ماه است از برکت مصاحب یکی از مجتهدین سزک و علماء بزرگ قزاق مدرک کتب حقیقت شد و چهره مشوقه حلوه گر آمد ، معای لایحل حریت موهومه دینی منحل گشت لفظ ترك حدود دینی معلوم و مبرهن شد که معنی مشروطه ترقی ملت و دولت و آزادی رعیت است از قید ظلم حکام ستم پرور . مشروطه تحدید ظلم ظالمین و بوزه بند مستبدین و پابند غاصبین و یاعن خود پرستان و ترقی مملکت و ازدیاد قوای حربیه بری و بحری و حلب دولت و ثروت و فتح ابواب تجارت و فراوانی طریق زراعت و باعث حلالیت و شوک ایران و خلاصی از قید تجاوزات و بستن دکانهای ریه های بی استحقاق و حکومت های نادرانه اسپ ، و بکلی منافی با احکام شرع نیست ، مشروطه را با هزار من سریشم مایه بشرع نتوان ربط داد ، خونخواران استبداد و دشمنان نوع بشر در دوره مشروطه دکان های خود را بسته دیده و سدی در جلو غارت گری یافته دیدند که از برکت عدالت سرقت آنان موقوف و هواجس نفسانیه ایشان مسدود گشت لابد این نکته را اشاعه دادند ، حریت موهومه را بزبان عوام اداختند

لیعهد را عموماً برای سلطنت انتخاب و نیابت سلطنت را بعهده حضرت مستطاب اشرف آقای عضد الملک واگذار نمودند ، بموم ولایات قلمرو خودتان اعلام دارید ، امیدواریم در سایه توجه حضرت امام عصر تعجل الله تالی فرجه و حسن نیت اعلی حضرت اقدس سلطان احمد شاه در سلطنت مشروطه بتا طبعه مردم از طالی و دان در نهایت خوشی و خرمی بگذرد زنده و پاینده باد دولت و سلطنت مشروطه ایران (سپهدار اعظم - علی قلی)

تذکرات اصنهان بولایات

(۲۴ جادی الثانیه سنه ۱۳۲۷)

طهر شهر طهران بتصرف مجاهدین ، قزاقهای دولتی در میدان مرکزی محاصره ، در لاله زار و میدان جنگ و شلیک است ، یوسف آباد و قلشک در تصرف ملتیان . یک دسته بطرف سلطنت آباد دور شاه حرکت کرده اند

ایضاً

فوج عرب و تجم یراق چن ، لیاکوف مغلوب ، قزاقان محاصره -

(ایضاً - از اصنهان بانجمنهای ایالتی و ولایتی ولایات)

البته خبر فتح دیروز را کاملاً شنیده اید ، سلطنت آباد در محاصره . عجابه مقصرین گرفتار ، حضرت سپهدار اعظم با سرداران ملی بدلا متی در عمارت بهارستان در کمال آسودگی مشغول خدمت گذاری برای آسودگی نوع ، لازم است وکالت مطلقه در کلیه امورات باین دو سردار غیور و فرزندان رشید ایران داده شود که هر چه صلاح وقت است عمل نمایند ، انجمن بدون تعطیل و تضییع باید مشغول کار و مواظب امور بوده از حال همدیگر دقیقه غفلت ننمایند وکالت مطلقه را فوراً با سیم انگلیس مغایره نمایند -

(انجمن ولایتی اصنهان - نجیب قلی - شکرالله)

تذکرات خصوصی از طهران

(۲۸ جادی الثانیه ۱۳۲۷)

محمد علی میرزا عزل - ولیدمهد بجای او نصب ، عضد الملک نایب السلطنه ، حضرت سپهدار اعظم وزیر ، وزیر داخله (تنگستانی)

باری از اثر مباشرت و فرمایشات جناب مستطاب آقای آقا سید اسدالله مجتهد خارقان دامت برکاته واضح گشت که مشروطه خلاصی از ظلم و رواج عدالت و حافظ حقوق بشر است و اسباب ترقی مملکت است و با هیچ دینی مبارزه ندارد. چون این برده از هوای پادشاه بوشهر بالا رفت آرادای طلبان و حریت خواهان را از این راه تاریک و جاه باریک بشاه راه هدایت رسانید. حال الحمدلله جمع کثیری از روی شوق و اشتیاق طالب این محبوبه و حادب این مشوقه اند، و مانعان حز خلل دینی نبود. این اشکال دفع شد.

و نیز صدیت مشروطه و مبایعت دار الشورای تا درجه ما سلطت نیز بحمدالله تبارک و تعالی حل شد بایسکه اساس مشروطیت و امنیت دار الشورای عقل مدصل سلطان و لله مائی پادشاه است، همان مشاغلی را که بکنتر وزیر جاهل نادان شهوت پرست انجام میداد برای قلسد و کاسد خودش و عیال و هواجس نفسیه همان کارها را امروزه عقلای ملت با کمال بی غرضی و بی طمعی انجام میدهند، حریمه و رشوه که از لوازم حکومت و ریاست مطلقه خودسرایه و منافی شرع مقدس اسلام و مصاد با عقل سلیم انسانی است موقوف میشود و جمیع امور بروفق عدالت و انصاف میگردد خطیبات استبدادیه قهراً کم میشود، رعیت از دست تعاول فراش و میر تصب و نایب خلاص میشود.

حاصل آنکه مشروطیت با غلط کارهای رؤساء و وزرای درباری منافات دارد نه با تکالیف دینی و منصب سلطنت سلطنت مشروطه معنی آن قسای سلطت است در شخص سلطان تحدید کارهای غلط و جلوگیری از خطیبات مقربین و خدام آستان او، غرض مشروطه مناسقات با ظلم و غلط کاری دارد، نه با منصب سلطنت و صدارت و وزارت و حکومت.

روز واقعات بوشهر

حمدالله تعالی بحسب و امانیت برقرار، انجمن محرم هر هفته دو مرتبه و گاهی فوق العاده منعقد و مشمول مذاکرات میشود، چون اغلب سری است کایه مقاصد و مذاکرات ایشان معلوم نمیشود، دو سه باب دکان در بازار شب هنگام سرقت شده مبلغ گزافی را برده اند، کلانتر شهر راضی است که آنان

قسم بخورند تا آنچه دزد برده از مواجیب شیخین یا مالیه موروثی خود تدارک نماید

چندی است که از مساعی جلیل جناب مستطاب شریعتدار آقا سید اسدالله مجتهد خارقان دامت برکاته بجهت همراهی مجاهدین ملی متوج شده است، قریب سه هزار تومان در دفتر ثبت گردیده اینستن قبلی از آن حج آوری و یوم ۲۸ شهر حال یک هزار و دوست تومان تلگرافاً برایت طهران باسم سرداران ملی حضرت سپهدار اعظم و سردار اسد دام اقبالها نمودند، یک ثلث این اعانه از تجار و دو ثلث دیگر از کسبه و اصناف ساثرین بوده است بزرگ و کوچک این شهر از خست و دانات تجار در حریت و تعجب میباشند که با وجود این همه مکنت و آنچه و وعدهای عرقوب در موقع امتحان و عمل بمبلغ قبلی آنهام رقابت یکدیگر قناعت و دست خیرین عالم را به پشت بستند، کان فرمائید در بوشهر ما همت و قنوت پیدا نمیشود خاصه در سلسله جوان چنانچه در این اعانه سه نفر شیرین در منزل جناب آقا سید اسدالله مجتهد خارقان حاضر شده یکی دست بند طلا و دیگری گوشواره خود و دیگری چهار عدد اشرفی برای اعانه داد و با کمال خجلت و انضال عذر خواهی و التماس در استتار نام خود نمودند، آخرین بهمت این شیر زنان، حیف است که لچک ایشان بر سر و ریش خانی ها بیندازند.

بنازکی یک از اسرار فاضله که مایه روسییدی بعضی و سیه روئی جمعی شده کشف گردیده و عنقریب شرح آنرا یکان یکان به اسم و رسم ظاهر خواهیم نمود

(تا سیه روی شود هر که در او نش باشد)

حالا کم کم معلوم میشود که سید مظلوم یعنی جناب آقای آقا سید مرتضی احمدی مؤسس مشروطیت بوشهر را هیچ وجه من الوجوه گناهی نبوده و تمام این فتنه و فسادها و نفاق تجار غیر محرم باشاره مراکز بوده است چنانچه از دفتر کربل خواه ثابت گردیده که همت صد و کثری وجه رای مخازنه سید تقسیم شده است تا سید مظلوم را متمم و این اسباب غیر مرغوب را فراهم نمودند و بعد از طهران نسکی در بوشهر بار آوردند که گندش تا بایستد قبلیت طائف را بمتن خواهد داشت.

جبل القین

سلوك باجناب سيد امرى نه باندازه بزرگ است که بتوان چشم پوشى نمود - اگر واقعه هتصد و کثرى که از کرک بوشهر باشخاص معن برای بدنامى سيد داده مقرون بصواب ظاهر شود به ذمه ملت که تا آخرين نقطه قوه خودرا صرف نموده خائنين را بسزای خویش برسانيم تا در آتیه مایه عبرت ديگران گردد - و ما از فرد فرد هواداران اداره مانمس ايم که خفيقت اين واقعه و کينيت آن را از حزن و کى سويند - اگر چه امروزه ابدأ موقع سزای نام نمانده و احدى را از خائنين بر آنها تسلى نيست - معذک اگر مائل باشند اسم شاراه عامر نخواهم داشت

عجا همچو معلوم مى شود که بر حضرت آين الله خراسان نیز امر را مشته نرده اند و بحول وقوه خداوېدى عقريب برده ارروى کار برداشته حقيقت امر را بر حضرتشان ظامر خواهد نمود

انجمن بوشهر بايد مقام منبع خودرا بشناسد و بداند که در بش خلق مسئول يست بلکه نزد حالق در حفظ حقوق مليه مساويت تامه دارد بدون مراعات احدى مسئله هتصد تومان کرک اگر مقرون بصواب اسب بايد در انجمن علنى مذاکره شده کتب امر گردد

نقل از روزنامه شريفه مکافات

(منطبه خوى)

اعلان از طرف حکومت ولايتى خوى
بحمدالله از توجيات حضرت امام عصر عجل الله فرجه و همت ديوراينه ملت نجيب ايران مقاصد مقدسه عموم با اعاده مشروطيت و انتشار حرريت حاصل - و اختلاف داخل از هر حيث بکلى مرتفع شده امروز آخرين نکبت و اولين نوروز سادات ايرانيان ميباشد ، عموم ايرانى نژاد بايد بلادريگ با يك اتحاد و اتاق مضموى دست اخوت بهمديگر داده بتديه لوازم ترقى و تمدن پردازند ، و مسلم است که مقدمه نجات و وسيله ترقى هرملت ، منوط بتکثير معارف و تاسيس مدارس بوده و ميباشد

پس اين بنده بمقتضای تکاليف انسانيت ، بافتتاح يك باب مدرسه موسوم به (دارالايتم) که مرکب

از سى نفر اطفال یتيم خواهد شد با شرايط ذيل از ۱۵ شهر جمادى الاولى شروع و اقدام خواهم کرد ، لذا اهالى محترم اين بلده را اعلام ميشود ، ازراه ملت برسى هرکس بکدر ظل یتيم و مستعد سراغ دارد دراداره حکومت بتدير مدرسه معرفى نموده تا روز افتتاح لباس و لوازم درس و تحرير ايشان را مهيا نمايند

(شرايط قبولى شاگرد)

۱ تمام مخارج اين مدرسه دائما از اداره بلديه خوى خواهد رسيد .

۲ عحاتاً لباس واسباب تدريس و تحرير بعهده اداره مدرسه بوده بعد از توسيع اداره بلديه شباه رورى شده تمام مخارج را کفالت خواهد کرد .

۳ تحصيلات مدرسه بدت شش سال تمام خواهدشد ۴ س شاگرد از هشت سال کمتر و از ده زياد تر بايد باشد .

۵ اراين اصالحه وديارى دريافت نخواهدشد ۶ شاگرد بايد يکسرولى داشته باشد که محافظت

شباه و تصيب لباس را متعهد باشد

۷ شاگرد بايد تا اخصاى مدت تحصيل از مدرسه خارج نشود ،

۹ شاگردان مدارس ديگر همچوچه در شماره ايتام قبول نخواهد شد . (عمو اوغلى)

ماش تا صبح دوامش بدمد

کاین همور ارمنافع سحر است

ارحس اقدامات حضرت (عمواوغلى) که بتأسيس اين مدرسه حابه و بتالشرف همت کاشتند اين سى نفر اطفال یتيم که قسمت اعلمش از باقى مانده گان شهرداى وطن هستند و در نزوات خوى دردست اسرار ماکو نفیض سهادت رسیده اند هر طمان گراى از افتتاح اين مدرسه البته بى سوايد مشروطه برده کاملاً محسوس خواهند فرمود که چه قدرها منافع بى شمار و خوش بختيا در سايه مشروطه حاصل خواهد بود چون اس ترقى و بيان تسلى و عمران هر ملت و مملکت به انتشار علوم و توسعه اداره معارف است ، لذا اولين اثرى که پس از اعاده مشروطيت در ولايت خوى از حضرت عمواوغلى بيادگار ماند همين مدرسه ميباشد اميدوارم انجمن محترم ولايتى و اداره محترم بلديه دامن برکاتهم

بمقتضای وظایف مقدسه خود شان که اولین مأموریت شان در حقیقت عبارت از احداث مدارس است لازمه توجه را بعمل آورد که روز بروز شعاع و روشش بیشتر بوده باشد

حبل المتین

چه قدر مایه مسرت قلب و روشنی چشم اس ملاحظه و استماع این سخنان روح بخش - ما هرگز تصور نمیکردیم که اهالی شهر خوی باین زودی با بذاتره ترقی یاده ستوسیع اداره معارف خویش به بردارد - بهرین علامت بیک محتی اهالی خوی اشاعه روزنامه شریه مکافات و تاسیس این مدرسه شریه اس - روزنامه مکافات یکی از جراید جدید الاحداث بیار متی آزاد فارسی است - از خداوند قوام و دوام و ترقی اورا خواهانیم - در فرق جنوب و شمال ایران هم نکته کافی است که اهالی شمال ما آن همه صدمات و ابتلاآت فوق التصور آبی از خیال ترقیات ملیه آسوده نمانده و می ماسد ولی اهالی جنوب منتظرند که در شاه چراغ دیگ یلوی رپا شده دورش جمع کردند و باستبداد برستی افتخار نمایند - و یا از گمرک خانه بوشهر پولی برشوه تحصیل کرده ذریه پیغمبر خودرا بحاکم سیاه بناسد - از خداوند خواهانیم که اندکی از صانات ممدوحه شمال را بجنوبیان مرحمت فرماید

واقعات بندر لنگه

چند یوم قبل شیخ محمد حسن ضابط قدیم جزیره (قبس) چند نفری برداشته و در گوشه از جزیره مذکور پیاده شده و قریه (سنیل) را تصرف کرده و در خیال تصرف نمودن کایه جزیره بود. که شیخ صالح ضابط ندر چارک که فعلاً جزیره قبس را در زیر حکم دارد جمعیتی برداشته و سنیل را از شیخ محمد حسن پس گرفت - دو نفر از صرف شیخ محمد حسن مقتول و دو نفر از جانب شیخ صالح مجروح گردیدند و خود شیخ محمد حسن هم دسب گیر شد و این حکم حاتم پذیرفت. در این حیص و بیص جهاز ملی انگلیس هم در لنگرگاه متوقف و محاربه ایشان را مشاهده می نمود در بندر لنگه از اقدامات حاجی علی کرم خان سرمنگ (شجاع نظام) نایب الحکومه مردم آسوده

اند - بهترین خدمات او این است که در موقع انقلابات بنادر که دولت انگلیس در بوشهر قشون به بهانه امنیت پیاده کرده بود، دو لنگه نیز یک فروند جہاز نظامی دولت مشارالہا وارد شد و مائل در پیاده کردن قشون بود با هم حنط مال و جان اتباع خارجه. نایب الحکومه با توجه تمام در عدم پیاده کردن ساعی و تمرد جان و مال رعابای خارجه را کرد

۲۷ ج ۲ شب شنبه به ساعت (۱) از شب آقا عباس عبدالله عباس تاجر بستگی که یکی از تجار بزرگ بشمار و در وطن دوستی معروف و ضرب المثل اس، دو نفر آدم مجهول الحال در راه بر او تاخت آورده و در صدد کشتن معظم الیه برآمدند. الحمدلله که از دسب ایشان نجات یافت

جناب شریتمدار آقا سید اسدالله مجتهد خارقانی از بوشهر تلگرافی بنوان تجار محرم نامه از راه عباسی محاربه برموده و تجار را متذکر ساخته اند از جمع آوری امانه برای مجاهدین. تا کنون اقدامی در ایسکار نشده آنچه واقع شد عرض خواهم کرد.

تشریح

ما از عموم برادران و اولاد ایران و همدردان آن خطه پاک اعم از خارجه و داخله که درین موقع فیروز مندی ملی بطریق عموم یا خصوص جمع یا فرد تلگرافات تبریک باداره مقدس فرموده اند کمال تشکر و امتنان را داریم و حسن ظنی که نسبت بخدمات این پیر خادم وطن اطهار داشته اند مزید بر انتخارات ما گردید و در اینوقع که اشتغال ما بر همه معلوم است از جواب یکان یکان معذرت مینایم (مؤید الاسلام)

واقعات شیراز

حالت اهالی جنوب خاصه شیراز بر جنابالی پوشیده نیست. تفصیل مشروطه بهرالدوله پسر قوام و بیرق برداری آقا میرزا ابراهیم که خیالانشان بر احدی پوشیده نوده نتیجه اش واقعات ناگوار (لار) که قلم از شرحش نرم میناید شد - برای اثبات این مدعا تلگراف جناب صولة الدوله قشقائی که از قشعه شیراز نموده بودند کافی تواند بود.

تذکرات سوله الدوله

(از قشه بشیرار)

(بتوسط انجمن ایالتی دامت تا پیداه)

خدمت برادران و هموطنان عزیز محترم عرض میکنم - آه از این مسلمان معلوم شد تشکیل مجلس اتحاد و قسمهای بیاب با کلام الله الاید و داخل در حوزه مشروطه طلبان شدن برای فریب دادن و دریدن برده عصمت دخترهای باکره (لار) وزنها و ریختن خون نیرتندان و غارت طلاهای آن ناحیه بوده است . آه از این مسلمان قناعت نکرده باین اندازه از آن طلاها به بعضی از نا مسلمانهای شیراز هم داده بای شوفا در شهر گذارده اند که مردم را بهم ریخته مشمول خود کنند . خودشان را از زباها آسوده نموده در صص مقاصد مکارانه خود را حاصل نمایند . اما این اقدامات در نظر عقلاء و اشخاص متدین هوشیار مخی مانده و نخواهد ماند و البته در صدد خواهند بود . چنانچه از طرف نواب امام زمان عجل الله فرجه حکم باین سده شده است که املاک و علاقجات آنها را ضبط و انتقام مسلمانانرا از ایشان بخواهم و ایسک ارسرحد حرکت کردم بعزم احکام این خدمت طرف شهر میآیم و به برادران عزیز خود اطلاع میدهم که هرکس با بی قوام اتفاق کند و همراهی کند بحکم نواب امام زمان عجل الله فرجه حزب کنار است و با آنها هم همان امامه خواهد شد (اسمعیل قشقائی)

پس از رسیدن این تذکرات هیجانی در اتباع طرفین پیدا شده بنی القوام بتوه رشوه جماعتی را هوادار خویش داشته بجمعی دور خود جمع نموده بدو بخمال اخراج آصف الدوله افتادند - چون آصف الدوله دو هزار سوار قشقائی را برای حفظ شهر طلب نموده بود کاری از آنها پیش نرفته بلوا در شهر انداختند - اعجب بر همه اینکه صد هزار تومان بطهران فرستاده سعدالدوله رئیس الوزراء را حامی خود ساخته بر خلاف قانون همه دنیا دزد و قاتل و مرتد علماء و منور چندین کرور نفوس یعنی نصرالدوله وکیل قونسل گری روس نامزد گردید - عجب تر اینکه پول را سعدالدوله خورده بدنامی را روسیان برداشته و یک نرت عظیمی از این حرکت روسیان در قلوب عامه ساری گردیده

است - چند روزی در عمارت نصریه بیرق روز را بلند کرد و تحت آن بیرق جامع رجاله و انفراد در آمده بخمال خود کارها را از پیش بردند - چند روزی ازین واقعه پیش نگذشت که خبر عزل او از طهران رسیده ناچار سر بیانیگری زده در شاه چراغ رفته جمعیتی را دور خود جمع نموده آغاز به بلوا و شرارت نهاده اند و هیچ نمیتوان گنت که نتیجه این انقلابات بکجا منجر خواهد گردید . تمام توجه بنی القوام این است که بهر وسیله بتوانند همینکه ناچار شدند تجاوز باتباع خارجه نموده بهانه تصرف باحاطب دهند

آصف الدوله را که می شناسید وجودی مهمل و معطل است ولی در این موقع چون قوامی ان برخلاف او برخاسته ساچار او هم مشروطه خواه و تابع احکام حضرات آیات الله خود را حاضر میدارد در هر صورت شیراز در منتهای درجه انقلاب و انتشار است

اخباراتی هم از طهران میرسد - معلوم نیست تا کجا مقرون بصواب باشد . چه شیراز از جمله شهرهای است که نمیگذارند حقیقت اخبارات با آنجا برسد - رئیس مشروطین شیراز آقای حاجی شیخ علی آقای نوالریاستین و حناب آقا حاجی سید ابراهیم مدرس و سائر آقایان و مردمان بیغرض صحیح العقیده هستند . چون امروزه قوای قویه در دستشان است امیدواریم بزودی ریسه فسادرا برکنند

حبل المتین

الحق اهالی جنوب خاصه شیراز سکینی خود را در تاریخ ایران شب نمودند - در این انقلاب پلندی که جمیع ایرانیان را شور حقوق طلبی بر سر ویک پا ایستاده که قشون همسایگان را از سرحدات خود اخراج نمایند و تمام هم خود را در امنیت بلدان و طرق که بزرگترین بهانه در دخالت خارجه بامور داخله است صرف میکنند - خیلی بی ناموسی و وطن فروشی است که اهالی شیراز کاری بجایند که باسم حفظ قونسل خواه دولت انگلیس توب و سریار بشیراز بفرستند - اف باین غیرت تب باین مسلمان و وطن فروشی

ما هرگز قبول نتوایم نمود که نمایندگان روس در ایران از حرکات زشت قبیح اولاد قوام واقف

نباشند و هرگز تصور نمیکنیم نمایندگان دولت قوی شوکت روس عادت مذمومه و زرای ایران (رشوه گیری) داشته باشند - و راضی شوند بحایه جمعی قطاع الطريق - قتال الذنوس - مذور العامه - مردود العلماء - اگر این حرکت را دولت روس نموده باشد علناً باید تصدیق کرد که این دایکان مهربان تر از مادر راضی نمی شوند که در خاک وطن مقدس ما امنیت قائم شود

مسئلاً اگر چنین امری واقع شده باشد و دولت سکوت نماید معنیش این است که مریخ همه گونه انقلابات برای مملکت فارس شده و اگر ملت ایران رضا باین امر دهد فرداست که دولت انگلیس هم در تبریز رحیم خان را وکیل قونسلاگری خود نماید - کان نمیرود که زیان خانواده قوام در جنوب از خساره رحیم خان در شمال کم باشد - و ما امیدواریم که حکومت حایه ایران بی باین نکته غامض برده نگذارد خارجیان باین وسایل مورت اغتشاش مملکت کردند - و ما جمیع انجمنهای ایالتی و ولایتی ایران را متذکر می نمایم که اگر این واقعه بستگی نصرالدوله برسد بآن مقرون بصواب باشد بر همه لازم است جداً از این گونه مداخلتهای خارجه پروتست نموده و از حکومت خلع نصرالدوله را بخواهند - ورنه در هر شهر دزدان قطاع الطريق کرور ها مال مردم را برده و چند هزار تومانی حایه گذارده خویشتن را بیکی از دول همجوار خواهند بست - و در سایه حایه آن دولت مورت همه گونه اغتشاش و انقلاب در مملکت خواهند گردید -

این را هم باید دانست که هیچ دولتی مأذون نیست که بدون تصویب سلطنت و حکومت محلی اعضای رسمی و انگه از رعایای همان دولت برای خود تاین نماید - سیر که بزرگترین مأمور یک دولت است قبل از آنکه رسماً حکومت وقت او را تصویب نکند مأموریت نتواند یافت - و هرگاه هم بتصویب حکومت مأموریت یافت و سپس مضار مأموریت آن معلوم شد فوری میتوان تبدیل او را بخواست تا چه رسد بوکالت قونسلاگری که قابل هیچگونه اعتنا و اهمیتی نیست -

ماز تکرار مناسبت هرگاه از خبر مقرون بصواب

باشد اهالی را لازم است که جداً از حکومت طرد و تبعید نصرالدوله را بخواهند - از آنرا میکه خداوند خاسته است این خانواده منتضح شوند آنرا را باین حرکات ناشیانه باز داشته که بزرگترین علامت وطن فروشی و اسلام بر باد ده دودمان قوام است

بارها گفته باز هم میگوئیم که تا یک بجه از دودمان قوام در شیراز باشد مملکت فارس آرام نخواهد گرفت و اگر حکومت حایه ایران طالب امنیت فارس است اول اقدامیکه باید بنماید اخراج قوامیان از شیراز است - ورنه نه تنها از فارس بلکه از تمام جنوب باید چشم پوشند

ترجمه اخبارات خارجه

(راجع بایران)

(از سوم تا هشتم جولائی)

۱. قزاقان دولتی که در (بلکرج) برای جلوگیری اردوی سپهدار اعظم سنگر بسته بودند از بیم حایه احرار سنگرهای خود را خالی نهاده متفرق شده و بشاه آباد مراجعت و (بلکرج) بدون مانع بقبضه اردوی سپهدار درآمد

۲. سواران بختیاری بسرمداری سردار اسعد تا ۴۰ میلی صهران رسیده

۳. دیشب (میجر استاکس) اتانسی سارت انگلیس و ترجمان اول سارت روس سپهدار اعظم را ملاقات کرده از پیشقدمی و حرکت بطهرانشان از طرف دوتین سخت تهدید نمودند - نتیجه این ملاقات تا کنون آفتابی نشده است

۴. قشون دولت مقیم (کاشان) برای تصرف (قم) آمده دسته دیگر هم از بختیاریان از (اصفهان) حرکت و بجانب (قم) رهسپار شده اند

۵. بموجب خبر جدید ۲۰۰۰ سواران بختیاری به سرداری سردار اسعد دوازده میلی شاه آباد رسیده و مصمم اند که با اردوی سپهدار اعظم به پیوندند

۶. سردار اسعد در جواب نمایندگان دواتین انگلیس و روس اظهار داشته که هیچگونه مخالفتی با شخص شاه ندارد - اقدامات او تمام مبنی بر صلح و مسالمت و اصلاحات امور ضروریه مملکت است

ترجمه دیلی نیوز - اینکه گفته می شود روس محظوظ دطای خارجه در حالت مسلحه در ایران

باید مستقیماً بصواب نیست دولت روس قشون در مقابل ملتیان ایران که بجانب طهران در حرکتند میزنند آنها با توب و ساز و برگ -

طمس لندن مینویسد - از تلگرافات متواتره که بوزارت خارجه رسیده ظاهر می شود که قشون تحت امر لیاکوف خیلی مرعوب و دلشکته شده از حلات اردوهای ملی هم قدر محقق گردیده که مشکل است محمد علی بیای خود ایستاده خویشتن را نگاهدارد - و اردوی تحت حکم (لیاکوف) خیلی مشکل است بتواند با بختیاری ها مقابله نمایند - حالا کسی نمیتواند پیش گوئی کند که سلطنت ایران به ظل السلطان برسد و یا بخاندان بختیاری رجوع شود و یا اصول (رنجسی) اختیار نمایند -

§ بعد از ملاقات نمایندگان روس و انگلیس با سپه دار اعظم در کرج و رساندن پیغام سنرای دولتمن جواب معظم له از این قرار بوده که تا نصف النهار سه شبه صبر و انتظار خواهم نمود مشروط بر اینکه خواهشات هشت گانه ذیل بموقع اجرا آید -

(۱) که دو سرداران هر یک با یکصد و بیجاه نفر مسلح وارد طهران شده نگرانی از پیشرفت امور مشروطیت و ملاحظه انتخاب مجلس ملی را بنایم (۲) اردوهای ملی بهمان ترکیب موجوده در ۲۵ مایل طهران باید اقامت داشته باشند

(۳) کابینه موجوده وزراء باید مستعفی و هیئت وزراء از نو بر حسب تجویز انجمن های ملی انتخاب بشود (۴) وزیر جنگ باید دارای اختیارات کامله وزارت باشد و قشون دولتی بدون استثناء تحت حکم او در آید (ازین شرط مقصود سپه دار اعظم افسران روسی و قزاقانند که قشون دولتی و تحت امر وزارت جنگ نمیشاندند و گویا عنقریب از جانب انجمن ها معزول شوند)

(۵) گرفتن اسلحه از کسانی که قشون روسی دولت نیستند و شاه آنها را بخیمالات دور و دراز دور خود جمع نموده است

(۶) حکومت های تمام صوبجات باید به تجویز انجمن های ایالتی و ولایتی معین شوند

ایران است

(۸) طرد و تبعید افسران و وزراء و دوباریانی که ملت وجود شان را مضر بحال مملکت می بیندارند § انواها تیکه در ماده پیشقدمی بختیاریان واردوی سپه دار اعظم بیان شده بسیار ولی چیزی که محقق است یرش بختیاریان و اردوی رشت بجانب پای تخت میباشد - با اینکه قشون دولت در شاه آباد خیلی کوشش در جلوگیری نمود ولی عاقبت سردار احمد بختیاری کامیاب گردید و هر دو اردو ملحق یکدیگر شدند

§ در طهران تا امنی مجد کمال است - مشیرالسلطنه صدر اعظم سابق زیر بیرق عثمانی رفته میگویند رعیتی دولت مشارالیه را قبول کرده است و این خبر مزید بر ناامنی شهر و بریشان هواسی دولتیان گردیده است

§ از طرف دیگر افواه است که تدارک حمله بر ارمنه دیده شده از اینرو کشیش بزرگ سنیر روس استیفاف نموده و محافظه ارمنه را خواسته است (این هم یکی از نیرنگهای پلیدی بوده است) § بازارهای طهران تمام بند و هیجان عظیمی برپاست § قوام الدوله وزیر مالیه سابق ایران نیز خویشتن را رعیت عثمانی قلم داده برام حاه او و مشیرالسلطنه بیرق عثمانی بلند شده است

§ سنرای دولتمن انگلیس و روس در جواب خواهشات هشتگانه سرداران ملی دو امر را ضامت نموده اند - یکی مستبدین را از دربار طرد و تبعید نماید - دیگر اینکه مخبرالسلطنه و بر تلگراف معزول شود

§ چون سرداران ملی از قبول خواهشات خود مأیوس شده حداً بجانب طهران رهسپار گردیده اند § دلی تلگراف مینویسد - آنچه به تحقیق خبر از طهران رسیده این است که دو سرداران ملی ملحق یکدیگر شده و دو نکته بسیار اهم را قطعاً فیصله نموده اند - اول آنکه محمد علی نباید بر تخت سلطنت جاگزین گردد - دوم اینکه هر قسم فداکاری باشد جلوگیری از اقدامات و دخالت روس به نمایند

§ اخبار (فرنگ فورتزیتازگ) آلمانی مینویسد که قزاقان دولتی را شکستی بسیار سخت از جانب

چنان مستاد می شود که بزودی شاه در یکی از سارتخانه های دول پناهنده شود - در آن صورت گرچه خود معزول است رسماً هم او را خلع خواهند نمود - و بزرگترین سهوی که شاه نموده این است که از شهر بای تحت حارج شد و ره با همان قزاقهای خود میتواند خویشان را بخوبی محافظت نماید از اسلامبول به اخبار (فرانک فورتر زینارک) تلگراف رسیده که تلگراف رسی که به ماه ملی از طهران بخاره شده قزاقان ایرانی بسرداری کرنل ایماکوف در جلوگیری از سردار اسعد بختیاری که عده شان بالغ از پنج هزار بوده شکست فاحش یافته اند

مارتنک ایدر میبویسد - محمد علی از پیشقدمی اردو های ملی بریشان شده و هر لحظه کن میرود که بارت حاکم روس یا انگلیس پناهنده شود - ولی از استماع ورود قشون روس بسرحد ایران قوی دل شده مستعد مدافعه گردیده است

کمیسیون فوق العاده ملت ایران
(نزد پارلمانهای دول اروپا)

معاوضه السلطه از اعضای مجلس ایران از جانب ولت طهران و میرزا محمد علیخان از جانب انجمن تبریز و دوکتر اسمعیلخان بوکات انجمن رشت عضو کمیسیون فوق العاده ملی ایران و بدین آمده اند و قصد شان تعیین ملک ملتبان ایران ، و چنان بیان می نماید « ایرانیان را بیچ وجه مخائنی تا خارجه نیست ، بلکه خیلی مایوس و مایوس با آنها هستند و هماره در حفظ مال و جان مهربانان خود مسامی حیده حوده و میباید و تصور خوف در حق اتباع خارجه در ایران باطل و عاقل است - چیزی را که ملتبان میخواستند بیرون رفتن قشون روس بعد از امنیت است - اهالی ایران از ملک ملت انگلیس خیلی خوشوقتند برخلاف روش روسیه ان - ما خیال داریم مجلس ایران را منعقد و محکم سازیم - هرگاه خارجه در امور ما مداخلت نموده و ایرانیان را بحال خود گذارند مسلم است بعد از آنیکه پارلمان ما دائر شد صنایع دوستانه آنها را شنیده و تأیید آنان را در شعب مذرفه قبول خواهیم کرد »

پروگرام دیگر ما فعلاً ورود بطهران است و اردو های ملی حرکت بجانب طهران کرده اند - ما

میخواهیم که ۲۰۰۰ نفر قشون تعلیم یافته مسلح از گیلان و ۲۰۰۰ نفر از بختیاری برای حفظ مجلس هماره در طهران قیام داشته باشند - حکمی که به اردو های ملی از جانب سرداران جلیل القدر داده شده این است « تا بتوانید امور را بصلح انجام دهید و تا وقتیکه مجبور نشوید اقدام بجنک ننمایید ، اگر محمد علی شرایط ما را قبول کند ابدأ در خیال خلع او و مخانت با وی نخواهیم بود - افراد این اردو های ملی که امروز بطرف طهران حرکت نموده هماره از جان ناران سلاطین ایران بشار بوده اند ما میخواهیم مملکت را آباد نمائیم و سلطنت خود را آزاد کنیم و مستبدین دور دایره سلطنت را خارج کنیم که منجمه آنها امیر بهادر سپهسالار و مشیر السلطه وزیر اعظم سابق و سعدالدوله وزیر امور خارجه و امثال آنها میباشد

ما میخواهیم اعلان مشروطه را که تا زک محمد علی داده بموقع احری آوریم ، و مجلس را قوه دوم که اکتاً بنام آنها شده باشد و این اقدامات بواسطه آست که اعتماد ملت ایران از شخص شاه مرتفع گردیده است

سعدالدوله بنجم حولائی بمخبر روتر اظهار داشته بود که امنیت ایران منحصر بدحاب خارجه است و در خصوص اردو های ملی اظهار داشته بود که تاب يك حبه دولت را ندارد و چنان قلع وقع گردید که نامی از آنان باقی نماند این سخنان را با کمال پشاشت و ایمان و وثوق میبرد ولی قرآن برخلاف آن ظاهر می شود

عمده سبب پیشقدمی ملتبان برای انعقاد مجلس پارلمانی است که خود شاه هم وعده نموده بود - در اینصورت اقدامات روس تمام پیروده و خفوک است - عقیده ملتبان وسلوک آنها آشکار است که تا امروز جمیع حرکاتشان مقولاً و مبنی بر درستکاری بوده و ابدأ کان پیروده که حال و جان خارجه صدمه برسانند - و شاهد بر این امر آست که رعایای دولت انگلیس از دولت متبوعه خود هیچگونه طلب امداد ننموده اند - فقط این آواز های هونلا بنابر پلتیک مخصوص روس از پترزبرگ بلند است و این یکی از سرداران ملی که بجانب طهران حرکت نموده مرفاراسند است که سپهسالار اردو های

میشد و چندی قبل در لندن بود و در زبان فرانسه کامل و بیدار شخص مدبر و با حوصله است و تعریف او هزاره بیدار شنیده شده و محمد صلات او گوشزد عالمان شده است ققازیانیکه گفته می شود با سپهسالار اردوی ثانوی ملت یعنی سپهدار اعظم میباشند تمام شجاع و دلیر و با تربیت سنجیده هستند و شخص سپهدار اعظم اول مدبر و از قدمای رجال ایران و خیلی منظم و با سیاست است . آیا با این سردمان لایق دانا که آشنا بیست دنیا و واقف بوطنه خود هستند میتوان مانند (باکسر) های چینی سلوک نمود ؟ روسیدان را قطب يك بهانه است و بس و آنهم حفظ جان و مال رعایای خود میداشد . ولی بر جمیع طبقات ایران محقق شده خاصه ر حقیقه روحانین که روسیان از حرکت بطهران چه بازی بش نثار دارند . تمام خیانتان حفظ شاه و ابقای استبداد و پیشرفت مقاصد خویش است ولی روسها نمیدانند که در وقوع دارد با دم شیر بازی میکنند و ممکن است جنگ عظیمی را برای خود و خساره بزرگی را برای جمیع اروپا در آسیا دعوت نماید . چه امروز جلوگیری از ایرانیان محال است

تذکرات حضرت اشرف سپهدار اعظم بوالایات (۲۹ ع ۲)

بموم حکام ولایات مملکت محروسه . تذکرافضاه جبارکه مخاره نمایند

عموم علماء اعلام و رجال فوی الاحترام و تمام اصناف و قاطبه مردم بیست اجتماع و اتفاق کایه مقام وزارت جنگ را باین بنده واگذار نمودند بموم صاحب منصبان نظامی و افراد وسوار و سرباز اعلام نموده برؤسای قشون اطلاع بدهند که در حال درستی و راستی به امورات اطای چه ساخلوی شهر چه سرحدات رسیدگی نموده نواقص آنها را اطلاع بدهند که انشاء الله بزودی اصلاحات لازمه بشود و بطور شایسته این قشون بی نظم که حافظ ناموس و خود ممالک محروسه است منظم گردد (سپهدار اعظم)

ایضاً

بموم حکام ولایات ممالک محروسه . نظر بحسن

مشروعته مشروطه از حضرت مستطاب اجل اشرف امجد حاجی علی قلی خان سردار اسعد و اطلاعاتی که در امور دارند بتصویب عموم ملت وزارت داخله را بعهده کنایت حضرت معظم له واگذار نمودند راپورت جزئی و کلی امورات را بحضرت معظم له بدهند و دستورالعمل بنخواهند (سپهدار اعظم)

نتیجه تجاوز و اححاف اسپانیا

(اخبارات تلگرافی)

مجدداً در نواح (ملیلا) تنور جنگ شعله ور گردیده درمدافعه از حمله اعراب چهار افسر اسپانیا مقتول و سیزده مجروح شده اند . جنرل (مارینه) خیلی خائب است که (ملیلا) را نتواند حفظ کند و چهل هزار قشون بکمک حواسته است . از (میدرید) اخبار بدستی نمیرسد . بتازگی خبری رسیده که حاکی است از روانگی قشون امدادی برای (ملیلا) ولی بن قشون اختلاف افتاده بیداری از آنان نقصان یانته اند . حتی از اصلاح خواهان برای سوزندن قطار راه آهن که قشون در آن بود کوشان شدند

اعلیحضرت (المنو) پادشاه اسپانیا وقتی سکه بملاحظه قلمجات حزکی رفت استقبال رسمی که از ایشان شد خلاصه معلوم نمی گردید . در جنگ نجشبه و جمعه که قشون اسپانیا بتقدیمی نموده بودند ناچار مقامات خرد را بسبب قلت مستحکات اردست دادند جنرل (مارینه) مؤکداً چهل هزار قشون کمک خواسته است

دبروز درحوالی (ملیلا) باز جنگ شدیدی شد نقصانات اسپانیا ۱۷ افسر مقتول و ۱۲ مجروح و مقتولان قشونی شیر معلوم فقط آنچه معین شده تاکنون ۲۶۰ نفر مجروح است

بواسطه سکوت دولت اسپانیا واسداد اخبارات اهالی زايد الوصف پریشان و کانشان این است که نقصانهای جنگ (ملیلا) را مستور داشته اند . دو جنگ یوم جمعه نقصان اعراب را هزار نفر قمر داد نموده اند و در آن میدان قشون اسپانیا راه آمد و شد را بر آنها بسته و حمله شدیدی بر ایشان نموده بودند . جماعتیکه به حمایت اعراب برخاسته بودند محاصره شدند و بعد از شان قتلا

ماز اعراب كك با آنها آمده آنان را نجات دادند .

§ روز شنبه باز جنگ شروع شد - در شهر (ملیلا) نیز اغتشاش بدرجه کمال است اعلان داده اند که پنجاه هزار قشون از (مدرید) روانه بجانب سرحد مراکو خواهد شد

§ دیروز در (ملیلا) مجدداً جنگ شد (جنرل نیو) و بسیاری از افسران کشته شدند . از واقعات جنگ یخسبه طاهر می شود که افواج اسپانیا را در حالت یخبری اعراب در دره محاصره نموده و آنها را یکدفعه نیست و نابود نموده اند . تلفات اسپانیا ازین قرار است ۸۰ مقتول ۳۲۰ مجروح ۴ دره مزبور محو از احساد مقتولین گردیده برندگان روزانه و درندگان شبانه از احساد کشتگان طعمه میگیرند . در جنگ ۲۷ مقتولین اسپانیا ۶۰ ضرر بوده است

§ جنگ (ملیلا) که در آن (جنرل نیو) کشته شده نهایت سخت بوده . بعد از نقصانی زیاد عاقبت اعراب عقب نشستند و مستحکات آنها را قشون اسپانیا قبضه نمود

§ از خطوط (ملیلا) ظاهر می شود که جنگ از روز سه شنبه آغاز شده اعراب راه آهن را قطع . و بر سنگرهای قشون اسپانیا نقصان زیاد وارد آوردند . تلفات قشون اسپانیا هزار تنم آمد که من جمله آنها افسران زیاد بوده اند و ۱۵۰۰ الی ۲۰۰۰ ضرر مجروحین بشمار آمده است

§ قشون زیادی با ملتزمان همدست شده انجمن میباید . شش تنالی قشون از الحیریا روانه (ملیلا) شده است

§ در مادرید بطریق رسمی طاهر شده که در (بارسیلونا) قشون دولت بلوآئیان را محاصره کرده و یکدفعه بر آنها بمبارد نموده اند . از این رو پس از نقصانی بسیار جز بلوآئیان دهات تاجار به تسلیم شده اند .

§ اوصاع (ملیلا) خیلی خطر ناک به نظر میرسد جنرل (مارینه) (۷۵۰۰۰) قشون به كك خواسته است . رسماً در مادرید طاهر شده که در جنگ سه شنبه فقط تلفات اعراب ۱۰۰ و هائقدر هم مجروح شده اند

تلگرافات روتر راجع بایران

(۹ رجب - ۲۴ جولائی)

§ مخبر روتر از طهران خبر میدهد که حکومت جدید ایران پنجهزار لیرا برای محمد علی میرزا شاه مخلوع وظیفه سالانه مقرر نموده منروط بر اینکه فوری ایرانرا رها نماید (الحق حیف يك لیرای آن) § بر حسب اخباراتیکه به هندوستان رسیده شاهزاده ظل السلطان بحکومت فارس نامزد (برای حفظ امنیت فارس بهترین حکومت شناخته می شود) شده است

§ بموجب خبریکه از کرمان رسیده (جنرال نیو) جنوب شرقی حمله نموده و احدی در جلوگیران بر نخواست و مظنون است که بر شهر (بم) نمایند ولی جماعت زیادی نیستند که محل خوف باشد (۱۱ رجب - ۲۹ جولائی)

§ مخبر روتر از طهران خبر میدهد که تاخیر حرکت محمد علی از طهران بواسطه مطالبه جواهرات سلطنتی از اوست . بعضی از جواهرات را انکار از دادن نموده و دعوی میکند مال شخصی اوست . بهرحال دریای نور که جوهره کوه نور میباشد تسلیم نموده است (خداوند این گونه شاه بشرف بپیچ ملت نهد . و اگر داده چنانچه از ما گرفت از آنها هم بگیرد)

(۱۳ رجب - ۳۱ جولائی)

§ مخبر روتر از طهران خبر میدهد که کرنل لیاکوف را از پترزبرگ طلب کرده اند (ما را از مدارس پرون میرویم)

§ ظل السلطان از ویانه بطرف ایران حرکت نمود (گویا برای حکومت فارس است)

(۱۴ رجب - ۲ آگست)

§ تلگرافاً از طهران خبر رسیده که بدنام ترین مستبدین شیخ فضل الله را شام يك شنبه در میدان توپخانه درحالتیکه عامه اهالی اظهار مسرت می نمودند طاب انداختند (فن بعمل متقال ذره خیرابره و من بعمل متقال ذره شرابره)

§ تلگراف مخصوصی بوزیر جنگ رسیده که ایل خانی قشقائی مصمم حمله بشیراز میباشد

§ اتفاق روس وانگلیس ایرانرا از خوف عقاب رهانید . دولت روس امید ظاهر می نماید که حکومت جدید در نگهداری امنیت ایران متقاضی خواهد شد

جلالتین کلکتہ

و کلا محل اخذ آپرہ بدون قبض نداشت و تاوقتیکہ

قیمت اشتراک

دیگل کالج استریت نمبر ۴

(مشترکین را قبض مخصوص سال هفدهم دست نماند)

سالہ — شش ماہہ

(ذمہ داران پری شناختہ نمیشود)

هد و برہ

ماہہ مقدسہ

HABUL MATIN OFFIC

I, MEDICAL COLLEGE STR

CALCUTTA

المبتدع

کاتبہ امور ادارہ با

۱۲ رویہ — ۷ رویہ

ایران و افغانستان

مدیر کل مؤبدالاسلام است

۴۰ قران — ۲۰ قران

شمانی و مصر

هر دوشنبہ طبع

۵ مجدی — ۳ مجدی

اروپا و چین

و سه شنبہ توریع میشود

۳۰ فرک — ۱۶ فرانک

روس و ترکستان

یوم دوشنبہ

سنہ ۱۳۱۱

۲۲ رجب ۱۳۲۷ هجری

مراسلات خصوصی بدون امضای

مصادف با

۱۰ منات — ۶ منات

معروف ادارہ درج نمیشود

۹ آگست ۱۹۰۹ میلادی

در این جریده از هر گویہ اخبار و وقایع سیاسی و منافع دولتی و فواید ملیتی بحث میشود
(مآلات عام المنفعہ مقبول و در انتشارش ادارہ آرادست)

بندکان آقای حاجی سید عبدالحمید شوشتری الاسلام ولاری للسکر سنہ اہل تقابلی

بلند کلفتہ بیرو مشروطیت و متحرک سازندہ حسن ملیت در ممالک جنوب حضرت مصطاب سید الاہلام حجت الاسلام
این عالم جلیل در آیاتیکہ علس مسعد بود و قومیان آتش اشتداد را در فارس دامن میردند از لار بہ شیراز آمدہ خدمات نمایان
بہ مشروطیت فرمودہ - اکثر نبود وجود محترم این سید بزرگوار در فارس قومیان نام مشروطیت را بخوگوده بردند - پس از عدم علس
مقدس مستبدین درسد کرفتاری حضرتش برآمدہ تا کام شدہ پاکال قوت قلب حرکت بہ لار فرمودہ - مہنگہ آوارہ امتقانت و استماعہ تبریزیان
غور از شمال بسع صبارکش رسید یکتنہ لبیک گویان بیرو مشروطیت را در جنوب بر افراشت - بی القوام کہ دشمنی مورثہ شان
با دریا رسول خاصہ با این سد بزرگوار کہ ہارہ مانع از ایصالافانسان بودہ معلوم است در عدم اساس مشروطیت لار دلیقہ فروگذار
تہرہ در جلہ جلات دلوراثہ ملت غیور لار کہ پروانہ شمع وجود مبارک سید بودند تاب نیاورده در میادین عیدہ فراریدہ شکست بخوردند - این
وجود مقدس دائرہ مشروطیت جنوب را از طرفی تا بندر عباس و از طرف دیگر تا سیرجان و جہرہم بلکہ در کرمان و شیراز رسانیدہ
ہینگہ قصد تسخیر شیراز فرمود - شیرازیان کوفی مسلک پسند خدعہ نمودہ علسی پیام انصاف اسلامی الفتاح و مشروطیت شیراز را
اعلان دادند - سید بزرگوار ہم اخبارات خادمانہ ایشان را تصدیق کردہ از تسخیر شیراز گذشت - ووری چند طول نکشید کہ از
طرف دولت علو عمومی و اعلان مشروطیت ہم دادہ شد - سید یکدفعہ از برخی تشبہات دست کشید کہ تا کابہ نصرالدولہ پسر قوام با چندین
ہزار سوار و پیادہ و توپای کوهی و میدان ہوم بہ لار آوردہ و کرہ آنچه کرد کہ تاریخ عالم از ذکرش تنگ دارد - از آن ہمد کہ سید
ہوارہ تدارک کالی دید کہ قطع و قطع ریغہ استراہ کہ قومیان باخند از مملکت فارس بجای تغییر سلطنت پیش آمدہ و مشروطیت حقیقی
در تمام ایران قائم گردید - مہنگہ مقصود سید کہ اجرای احکام حضرات آباء اللہ و پرقراری مشروطیت بودہ بر آمد از ہر کوتہ اعدائات
عشاریہ جوئی فرمودہ و زبان اہل غرض کہ اعدائات کن بزرگوار را مہی بر عناد قومیان جلوہ میدادند و برای سلب توجہ عمومی از
سید این اخبارات کالیہ را دادہ بودند قطع فرمودہ و برطالیان ثابت گردید کہ این وجود محترم را هیچ قصد و ارادہ در این حرکت جز
تعمیر و ترقی و اصلاح نبودہ است متع اللہ المسلمون بطول پناه

و طایفه محسن مقدس

بر واقفان رموز پوشده بسب که يك ار اسباب
عمده و دم بشران دوره اویله مشروطیت اجرا
داشتن قواش داخله مجلس مقدس بود. ظاهراً است
که پارلمان هر ملت قوه مقننه آن مملکت است در
صورتیکه قواش داخلی اطاق مجلس را خود وکلا
توقع احرا بیاورد خلاف عقل سلیم است که مجلسیان
متوقع باشد که قواش صادره شان در يك مملکت
وسیدی جاری گردد. مجلس سابق در مترا درجه
ن ترتیبی بود که بدون ترتیب از هر دهن صدائ
بیرون می آمد. به سماع معلوم می شد به متکلم.
و کلاه محترم دو سه ساعت در مجلس می نشستند و
می گفتند و بر می خاستند. به تنها نتیجه حاصل می شد
بلکه اگر از همین وکلا رویداد مجلس برش می شد
چون ترتیب بداشت عاجز از بیان بودید

درین دوره اوایل و طایفه مجلس مقدس آن است
که از ابتدا طابع از عروج و مرجح دوره اویله شوید
حایکاه هر وکیل با علامت مخصوص باید معن باشد.
بروگرام همه دوره مجلس و موضوع بحث در آن
رور باید معین شود. مقام تماشایان معلوم باشد.
وقایع نکاران حراند را باید مقامی خاص دهد.
حقهای مجلس باید بدون هیچ تخریبی در حریده
رسمی مجلس طبع گردد. واردین مجلس غیر از
و کلا اعم از نمایندگان حرحه و علما و تجار و غیره
باید در صفت تماشایان باشد و احدی از تماشایان
را احرد هیچگونه تکلم باشد. لوائح صادره قانون
و قبل از وقت باید طبع و نشر شود. حتی تریب
باید معین باشد. رئیس مجلس را حق رأی ندهد
مگر در مقدمات مخصوصه. مسئول نظم و ترتیب
داخلی مجلس رئیس محان را داند. بیج هر نماینده
حصصات آیات الله را برای ملاحظه شرعیات بر حسب
قانون اساسی حاضر نماید. وسایر وکلا و اولو اعلم علما
هم باشد در موضوع شرعیات مجلس باید دعوات
کنند. حرح بیج هر مجتهدین و نمایندگان حصصات
آیات الله سایر علما محی و غیر محی را هیچگونه حق
مداخله در امور داخله مجلس اعم از شرعی و غیر
شرعی باید داد.

فقط هفته يك رور را برای بحث در امور
مختلفه معین نماید. آهم با بروگرام مخصوص. وزرا

یا معاون معرفی شده آنها همه روزه باید در مجلس
مقدس حاضر باشند. مجالس سری را حق الامکان
باید موقوف دارند. وقت انعقاد مجلس بلا تأخیر معین
شود. و ترتیبی برای کار قرار دهند که هر مسئله
موضوع بحث شد تا نتیجه از آن نگیرد مبحثی دیگر
در میان نیاید و سرانی برای عدم شرکت وکلا
تجلس و دیر آمدیشان قرار دهند. و مجلس
(سا) را که يك از مقدمات مشروطیت ایران
بر حسب قانون اساسی شاخه شده سریباً باید تشکیل
یابد. در محاکم مشروطه که مجلس سنا نیست
شورای مملکتی دارند و در بعضی محاکم علاوه بر
مجلس ملی هم دارای مجلس (سا) هستند و هم
دارای شورای مملکتی. چون قانون اساسی ما
مجلس (سا) را لازم و ملزوم مشروطیت قرار
داده میتوان کارهای شورای مملکتی را که خیلی
مانع محال ملک و ملت است از مجلس سا گرفت

و کلا باید مسلك افراط و تفریط را کنار گذارند
و هماره سس کنند که مانعای دربار کارها را از
پیش نه برند. سابق اگر بعضی افراط و تفریطها از
مجلس دیده می شد و مداخلاتی که وکلا در کارها
می نمودند و سخنان واهی دحراشیکه بر خلاف
دربار گشته می شد قصورش بر محاسن دربار حل
میگردید. امروز به آن شاه نافی مانده و به آن دربار
یمی دویت یکدفعه برداشته شده و محالی باقی نمانده
است که برده روی افراط و تفریط کاریهای
مجلسیان اوکننده شود

مجلس مقدس باید وکلا را در حدود خود پای بند
باید تا ماند دوره اویله که چند هر وکلا از حیثیت
و ولایه خویش تجاوز نموده در آتیه به نمایند.
مجلس مقدس است برای اینکه حافظ حقوق ملی
میباشد. وکیل در صورت مقدس است که ظاهر بر
حقوق ملت باشد باید دانست که این تقدس وکیل
عارضی است به ذاتی. و این تقدس تا وقتی برای
او مان خواهد بود که از حدود متدسه خویش
تجاوز نماید ورنه بمجرد ورود بمجلس وکیل مقدس
می شود. و همیشه از حد خود تجاوز نمود تقدس
عارضی او تبدیل بجنایت ذاتی خواهد گردید

برخی از وکلای دوره اویله وکالت را اسباب تفریب
خویش نزد نزرگانکه دشمن حقوق ما شده قرار داده

بودند و اغراض شخصی خویش را از پیش می بردند
 با آن تقدس تعارف می گرفتند. تیول جلب می کردند .
 امتیاز حاصل مینمودند . اینها چیزی نیست که حالا
 دیگر برده بوشی توان نمود . چه کوس رسوائی مارا
 شیورچیان عالم در حراند معتبره خود کوفتند . میتوان
 گنت به پشتگرمی بض وکلا بود که مجلس مقدس را
 به توب بستند . و همان وکلا در حین مدم اساس
 مشروطیت در باع شاه مترب السلطان بودند . ارشامت
 همان وکلا جراند خارجه اشاعه مهملی مجلس را داده
 ایرانیان را - بر قابل مشروصیت نوشتند چه مسلم تمام
 دنیا است که وکیل نخبه ملت است

از وظائف بسیار معتنای مجلس مقدس یکی هم تعلیم
 و تربیت این شاهنشاه جوان است که سعادت ملك و
 ملت ایران در آتیه منوط به تربیت این وجود
 است . پادشاه ما باید از السنه خارجه بی بهره باشد
 مشروط بر اینکه معلم ایشان ایرانی باشد پادشاهی
 که معلم او شاپشال یهودی روسی باشد نتیجه برای
 ملك و ملت بهتر از آنچه دیدیم نتوانست بخشید .
 همین قدر باید دانست که اروپائی در تلمیم يك پادشاه
 جوان هرکس و از هر قوم باشد حکم شاپشال را
 خواهد داشت

پادشاه مارا تعلیمات دینی لازم است ولی از عالم
 خوش سلیقه که مشروعه بازی تعلیم بدعد جغرافیای
 طبیعی و پلتنیکی ایران را چنانچه شاید و باید باین
 شاهنشاه آموخت . قوای طبیعی مملکت مواد زراعتی
 تجارتی صناعتی ایرانرا باید در کاه ایشان جی داده
 مرعوبیتی که از دیر باز در قلوب پادشاهان قاجاریه
 کالفتش و الحجر گردیده باید نندارد در قلب ایشان
 جای گیرد . چه مرعوبیت يك پادشاه از همه ایگان
 خود سبب رسوخ و نفوذ خارجه و اسباب اضمحلال
 آن سلطنت تواند گردید . نون سیاسی و نکات دیپلمات
 را باید ذهن بشینشان کرد . تا بجمع و جهل دیپلماتها
 کاملاً واقفیت داشته باشند . هر سال باید بیکطرف
 از مملکت خود بسیاحت و گردش بروند . و چند
 ماه وقت بشاهدات امور مدنی صرف نمایند و از
 حدود و نفور مملکت خود بخوبی دانا و از طبایع
 و اجناس و اخلاق ملت خویش واقف گردند .
 و از روی نقشه صحیح مستحکات طبیعی و غیر طبیعی
 هر نقطه از مملکت را کاملاً بدانند

شاه را باید قبل از اینکه اختیارات سلطنت
 بر حسب قانون نسای داده شود من غیر رسم
 بسیاحت و سپر ممالك متمدنه اروپا بفرستد . و اسباب
 ترقی هر مملکت را درست بایشان نماید . در دارالعلومها
 و کارخانجات اسلحه سازی و صنایع و چهار سازی
 و امثال آن سیر دهد . و از روی حقیقت اسباب
 ترقیات بحیر العقول ملل و دول خوش محبت عالم را
 بایشان حالی کنند از مصاحبین رشت کردار و ملار من
 مد اندیش ایشان را محوط دارد

تنگرادات روتر راجع بایران

(۸ رجب - ۲۶ حولائی)

مخبر روتر در حین ملاقات ما میو اس - و اسک
 ورپر حرحه روس چنین جواب شهید (اتقاق و
 اتحاد دولت انگلیس و روس در مسائل راحمه
 بایران نتایج بسیار بیکو بخشیده ازین و بعد این اتحاد
 را در مسائل دیگر نیز بموقع امتحان خواهیم آورد)
 (۹ رجب - ۲۷ حولائی)

در مجلس ملی انگلستان در جواب متر مخ
 معاون وزارت خارجه (متر مکن وود) اظهار
 داشت که دولت روس چند روز قبل بدولت
 انگلیس ایان داده که چون تبدلات جدید سلطنت
 ایران تکمیل یابد حصه ریادی از قشون خود را
 از ایران طلب خواهد نمود . عقیده او ایست هریکه
 در ایران حکام ما استقلال معنی و امنیت دیده شد
 فوری قشون خود را تقابل دهد

حبل استین

بعقیده ما این سخنان دیپلماتی و برای سکوت
 وکلای پارلمان است . چه اولاً در تمام ایران امنیت
 حکم نرمست و ثانیاً در وقتی هم که امنیت بود و
 حاکم حاکمی عمومی داشت هیچکوه خوف و
 خطری بر مال و جان خارجه نبرف . مارها نوشته
 و مارم میویسیم تاونیکه قشون خارجه در ایران
 قیام داشته باشد امنیت و آرامی کامل را در ایران
 آرو نمیتوان نمود . خصوصاً بعد از هیجان
 روحایی و واقعاتیکه طبعاً اثرش بر عامه ماهر
 است . هرگاه همایگان ایران واقفاً طالب امنیت
 باشند بدو باید قشون خود را طلب نمایند
 بزرگترین مایه اغتشاش ازین و بعد هما موجودگی
 قشون خارجه و نمه دار هم آنها خواهند بود

(۲۲ رجب - ۹۰ آگست)

مخبر روتر از طهران خبر میدهد که چنان استنباط می شود که محمد علی میرزا رضا داده است هدم آگست از طهران حرکت کند مشروط بر اینکه سه - الایه بازده هرار لیرا وطنه رای او برقرار آید

جبل المن

این هم یکی از زیادتی های سزااست و ره شاهی که ما ملت خود بجزگد و مغلوب شود و فرار کند حق این قدر مراعات ندارد هرگاه بدون خوریزی تسلیم شده بود های حرف رای او بود چه آنچه دولت انگلیس به پادشاه اوده که تسلیم شد ماهانه صد هرار روپیه میداد و شاهنشاه کل هندوستان یعنی پادشاه دهلی که در جنگ مغلوب گردید باید بر قوت لایوتش می دادند (گویا ماهانه سی روپیه یا قدری بیش و کم)

شیده می شود بحای علاء الدوله عن الدوله حکم شیراز مقرر شده و گویا اهالی هم باین امر راضی شده باشد (این امر هم از واقعات عجیب و گویا مقرون صحت باشد)

ملقبان در راه شمالی قزوین ظل السلطان را که از ویاه آمده بحساب طهران میرف جلوگیری نموده اند (علت بدگمانی ملت در حق اوست)

واقعات عراق عرب

(یا حش حصرات آیات الله)

(۲۶ ج ۲)

هفته گذشته شمه شرح حالات را نوشته و اتفاق جمیع ندی اعلام را در حرکات ایران و جهاد دفاعیه از لشکریان متجاور محقوق مسلمین را عرض نمودم . پس از آنکه مجالس عدیده ارعامة علما شد مالا جماع مصمم حرکت گردیدند و قرار بر این شد که حضرات آیات الله از نجف اشرف روانه کربلا و بعین آیات الله کربلا بحاب کاطمین علیها السلام روانه و حضرت آیه الله آقا میرزا محمد تقی هم از سامره بکاطمین آمده تمام در یکجا جمع شده پس از محابرات و مشاورات لازمه حرکت بحاب ایران نمایند . اینک بالغ بر بازده یوم است تعطیل عمومی از درس و غیره در نجف اشرف واقع گردیده و مجالس عدیده فراهم شده . بحمد الله تمیز طیب از خبیث شد و

بشمی برده برخی متلبسین دویده گردید که

خواص شان از برده پوشی عاجز مانده اند

این خبر که باعراب و عشایر رسد گروه گروه

و فوج فوج بحضور مبارک حضرات آیات الله رسیده

و عشیره خویش را در فداکاری حاضر نمودند .

چنانچه تا کنون چندین هزار اعراب بیرون دروازه

نجف اشرف خیمه زده متزدد روانگی حضرات

آیات الله اند که در رکاب ایشان حرکت نمایند .

مطلقهای حضرت آیه الله خراسان را که در مجامع عالی

فرموده اند در آتیه خواهم عرض نمود . ولی آنریکه

در فرمایشات آن بزرگوار بر عموم علما بخشیده بیانش

از قدرت قلم این بنده خارج است

چند یوم قبل شیدیان (جبل عامل) تلگراف

حضرات آیات الله نموده اظهار داشتند که در اوامر

مطاعه حاضر و هر آن امر فرماید حرکت نما ایم

دیروز از حضرت منق سداد تلگراف حضرت

آیات الله بدین مضمون رسیده - ما باجماع عشایر

مسلمین و اطاع اوامر مطاعه شما حاضریم

و نیز ارضیعیان اطراف کاطمین معروف به (کرده)

قرب هم من مضمون تلگراف رسیده است

مالاخره عصر چهارشنبه حضرت آیه الله طاردرانی

سمت کربلا حرکت فرمودند . عصر دیروز آیه الله

خراسانی حرکت کردند . در رکاب ایشان اعظم علما

و طلاب بودند اکنون در نجف مانده مگر قلیلی از

طلاب که آنها هم قادر بر حرکت بودند . آقایان

که نوادی رسیدند تلگراف سپیدار اعظم و سردار

اسعد بایشان رسیده که (شکل خوب و طریق سهوا

طهران به تصرف ملت آمد . طریق تلگراف و

بست منتوح . بحالت تشکیل انجمن و شورای ملی

می شود . سلطنت آباد محصور) .

اما آقا سید کاطم که تازه اظهار همراهی نمود

و در مجامع رنگ و کوچک علما و طلاب شرکت

کرد سه شبه اعلام نمود که بیروم سهله که در

آنجا شب چهارشنبه دعا بایم و چنان وا نمود که

از آن سمت بطریق آب به کربلا رفته ملحق بحضرات

آیات الله خواهد شد . امروز خبر رسیده که تمارضی

نموده است . آنچه محقق گردید که در سهله خط

آقا شیخ فضل الله با حواله اجاره بیوتات سلطنتی

بایشان رسیده مخالفت هم که برای او نموده

تاریخ نمود. قبل از حرکات حضرات آیات الله تلگرافی هم باین مضمون بشاه نمودند (یعنی محمدعلی میرزا) «اگر روس رفع ید نکرد و عساکرش از نواح ایران خارج نگردد باقتضای آخرین تکلیف خود عمل خواهیم کرد» درماده هیجان عموم ملت از عرب و عجم به تمام نقاط ایران تلگراف شده. شنیدم تنبیه نامه هم قریب باین عنوان ترتیب شده که بجمیع ملل و دول متمدنه دنیا پیش شده یا خواهد شد

سواد تنبیه نامه مذکور

برحسب احکام متقنه مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة سه سال است مسلمانان ایران بمحقوق طلبی مشروع مقدس خود برخاسته. و در مقابل غاصبین حقوق ملیة خویش جداً ایستاده. از بذل جان و مال و اهل و عیال دریغ نه نموده. و تا آن انقلاب عظیم که درین قرن اخیره بطیرش در تاریخ کتر دیده شده معذالک بنا بر تأکیدات اکیده مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة دقیقه در حفظ مال و جان و نگاهداری حقوق مشروع یا غیر مشروع اتباع خارجه فروگذار نه نموده اند. تا درجه درین مقصود کوشیده که هیچ یک از اتباع خارجه اعم از مسلم و غیر مسلم و نمایندگان دول از مغرض و غیر مغرض را هیچ گونه مجال دعوی حق تلقی نداده اند متأسفانه باز هم می بینیم همسایگان ایران سلوک نخبیانه ایرانیان که مبنی بر تأکیدات اکیده مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة بوده قدر نکرده بلکه وقت را در اسلاب ملکی و اختلاف بن ملت و دولت غنیمت دانسته بمحقوق ملیه و استقلال وطنیه آنان تجاوز نموده سهل است تأکیدات مراعاتانه مقام منبع ریاست روحانیه را ببرد نشود. عمل بر سرعوییت کامله مسلمانان کرده بدائرة مذهبییه و شعائر دینیة مسلمانان هم تجاوز کرده اند. بدرجه اصرار در اجحافات خود کردند که مسلمانان را طاقت طای شده و ریاست روحانیه اسلامیة را هم تکالیف شرعیة از دائرة سکوتشان تجاوز داد تا چهره باشاعه این اتمام حجت شده این تنبیه نامه را بکلیه خواص تمدن اعلام می نمایم

(۱) مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة را هیچ گونه تعصب شخصی و محالفت شخصی یا نوعی

پیروان سایر مذاهب نیست

(۲) مسلمانان ایران یا حامیان آنها را ابداً قصد تجاوز بمحقوق هیچیک از همسایگان خود نبیند

(۳) مقام ریاست روحانیه اسلامیة را تمنای پایمال نمودن شعائر سایر ارباب مذاهب و حق تلقی و استیلای برآمان و توسعه اداره روحانیت اسلامیة نبیند

(۴) مسلمانان ایران را قصد آن نیست که دائرة آزادی پیروان مذاهب قدیمه معروفه که اینک در ایرانند تنگ نمایند و یا حقوق تجارتی و سیاسی دول همجوار خود را ساقط کنند

درین موقع نازک مسلمانان ایران و حامیان ایشان را برحسب دیانت حقه خود فقط برحسب احکام منبع ریاست روحانیه اسلامیة اقدام درحفظ حقوق مشروع خود که مبنی بر معاد ذیل است خواهند نمود اول - محافظه بیضه اسلام که اولین وظیفه هر فردی از اسلامیان است (علی ای وجه کان)

دوم - محافظه حقوق وطنیه که از روی دیانت بر آنان واجب شده و امروزه اوار و وظیفه و مسلک افراد هر ملت متمدنی بشمار است

سوم - دفع مصار استقلالیه دولشان است که ملیت آنان را از اضحلال ناز تواند داشت چهارم - کوتاه کردن دست های متجاوزین بمحقوق ملیه و وطنیه آنهاست (ای من کان)

پنجم - قناعت بمحقوق ملیه و وطنیه خود و احتراز از تجاوز بمحقوق اجنبیه (ولو كانوا مقتدر را) ششم - حفظ حقوق سایر اتباع دول متحابه غیر متجاوزة بمحقوق ملیه شان است

هفتم - مراعاتی که ازین و بعد ملت ایران در حفظ حقوق خود به نمایند مبنی بر جهاد دفاعیه خواهد بود نه جهاد مطلقه که مبروم عرفیش توسیع دائرة دیانت است

بنابر این ذمه دار خسارات مالی و جانی که در موقع اقدامات مجبورانه ایرانیان بدول متجاوز و وارد آید مسلمانان ایران شناخته نخواهند شد نظر بر اینکه شریعت مقدسه اسلام جاری احکام معاد و معاش و جامع سیاسیات و اخلاقیه است و حافظ آن احکام مقدسه مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة است و عموم مسلمانان در امور واحده مدبره دنیا و ملک

ایع و پیرو مقام منیع ریاست روحان اند. این حکم سیاسی که صادر از شریب طاعمراسم بالتبع لباس نیابت پوشیده و این حکم و اقدام مناسبت همان حکم ریاستی است که سیاستون کنونی و ارباب حل و عقد عمر سلطنت که خارج از اسلام میباشد حفظ حقوق ملیه و وطنیه خود صادر میباشد (ولا حول ولا قوة الا بالله)

فوسل روس از هیجان عامه مسلمان و حرکت آقایان خیل بدست و با اوتاده در اخبار عربی العبارة (روضه) مطبوعه بغداد روحی مهملات درج نموده بلکه نتواند در نزد مسلمانان رفع الزام را از دولت متبوعه خود نماید و امر را بر حصرات آیات الله مشتمله سارده و مشیر و مشارش کار برداز ایران و پسر اوس که گویا از مسلمانان زار شده و عقرب سرای خود خواهد رسید. حکم نامه هم قریب باین مضمون ترتیب داده شده که گویا قبل از حرکت بجمیع مسلمانان عالم اعلام نماید

بنا بر اینکه لشکر کنار در قبال اسلام ایران و مشهد مقدس رسوی علیه و علی آمانه اهل التحیه تجاوز حرام نموده و در اضمحلال این سلطنت اسلامی حارم شده و هیچ وسیله از تحاورات تیر جائز خود نار بی آید و نزدیک است رشته استقلال ملت اسلامی را یک ناره مرصم دارد. ایوم معلوم مسلمانان حط ناصه مقدسه اسلامی علی ای محوکان و جهاد دفاعیه از ثبات اسلامی بای وجه من اوجوه فرص است و اعانه تتحاورین حقوق مسلمانان بای محوکان از بیع یا شرای ائمه آنها حرام و در حکم محاربه با امام زمان علیه السلام است. (اولئك الذين اشتروا الخيول الدنيا بالآخرة فلا ينجف عنهم العذاب ولا هم يتعرون)

مام ریاست روحیه اسلامی بهینت حومه و اجماع نامه در اسر داد حقوق اسلامی ملت اسلام یا تأییدات امام عصر عجل الله فرجه تا آخرین قطره خون خود حاصر و عارم به طرف ایران گردیدند -

حبل الیمن

(ان الذين اشتروا الذکر بالایمان لن یغفروا الله تینا و لهم عذاب الیم)

مسلم است که در هر امر افراط و تفریط مذموم است. ایرانیان نیز درین راه سائله انقلابات بلندی در صلح خواهی و سلم جوئی افراط نمودند و میتوان گفت درین افراط کاری باندازه خارجه را بر خود مسلط کردند. که یکدفعه امر بر احیای هم مشتمله گردیده و مراعات ایرانیان را بیکگونه حق مشروعی برای خود تصور نموده و کاملاً مرعوبیت ایرانیان هم در ادعایشان جای گرفته است

واضح است که ما در هیچوقت خصوصاً درین موقع نازک برای ایران آرزوی جنگ نخواهیم کرد ولی بدرجه هم از جنگ گریزان نخواهیم بود که سلب استقلال را از دولت و سد باب ترقی را بر ملت مایم

این نکته را باید دانست که مسلك روسیان از قدیم با شتم و اححاف و زیادتی قرار گرفته و بهر گنا نیز قدم نهاده اند تا مجبور شده (یعنی بزور آنها را بیرون نکنند) قدم باز پس نیکندارند. و ابداً اقوال دیپلماتی خصوصاً دیپلماتهای روس محل اطمینان و تصدیق نتواند بود. چنانچه مواعید روس در مسئله منجوریا و اقرار هلی عیدیه که در خروج قشون خود می نمود بر آشنایان حرام پوشیده است. ایران هم تا وقتی که بشکل منجوریا یا با قوه حربه دیگر پیش بیاید اححافات و زیادتیهای روس برای همیشه رفع نخواهد گردید. روسها در متهما درجه بیعلم و بیرمال اندیشند. در هر امر تا سد سدید و مانع قوی در حلو شان آشکارا بیاید و سر نخورند باز نمی ایستند. ورپر خارجه روس میگوید همین که امنیت در ایران قائم گردید قشون خود را طلب خواهد نمود و حال آنکه وجود قشون روس در خاک ایران طبعاً مناسبت امنیت است حرکات و حیثیاته قشون روس در تبریز و خراسان بحدی این نکته را بر عالمان آشکار داشته و تا وقتی که بکنار قشون خارجه در ایران باشد امیدوار بامنیت نتوان بود بلکه هر آن خوف انقلاب عمیم خواهد رفت امروز باید ایرانیان فیصه قطعی نموده برای همیشه استقلال خود را حفظ نمایند

ایرانیان باید بدانند که امروز همه قسم مقتضیات سیاست برای آنها جمع است. عظمت روس را بجز

جانب گورخ میکنند خاک مذلت است که بفرقشان پاشیده می شود . مسئله بالکان حیثیت روس را بهتر از منچوریا برطالیان ظاهر داشت . قدرت عوام تمدن را از روس همین بس ~~که~~ ورود امپراطور روسیه را در مراکز متدنه در پارلمانها معارضه می نمایند

در اوضاع داخله آن همین قدر کافی است که سیاسیون مال اندیش هر آن تجزیه ممالک روسیه و ملوک طواغی آن را منتظر اند . حیثیت عالیه او را همین بس ~~که~~ ابواب قرض بروی او بسته شده و حال ورشکستگی بر او طاری است . انقلابات داخله او را دلیلی بهتر ازین نیست که نمیتواند آنی یک نقطه از مملکت خود را خالی از قشون گذارد و اینها که گفتم از حیثیات و احدی انکار از آن نتواند نمود . فقط روسها در ایران دارند برعب کارهای خود را از پیش می برند . روسها سلم جوئی و صلح خواهی ما را دیده یا بعبارت ساده تر مرعوبیت ما را مشاهده کرده دارند ترك تازی نموده فائده میگیرند و بقوت اتحاد انگلیس بخود نمائی برخاسته و ایرانیان ما تا درجه سکوت نموده اند که ذهن انگلیسانهم بآب افتاده است

مکرر نوشته ایم که ایرانیان تاروقی که مرعوب همسایگان خود باشند قدسی فراتر نخواهند گذارد بلکه در نکت مرعوبیت حیات استقلالیشان خاتمه خواهد پذیرفت

اولاً باید داست که بمحذافه ریشه نفاق از ایران کنده شده . چهل کرور ملت ایرانیه متحد الکلمه گردیده و اگر جمیع دول اروپا براضاحلال چنین ملتی اتحاد نمایند کاری از پیششان برود . همسایگان ما بذریعه جمعی از ارباب نفوذ بدو اختلاف در ملت انداخته سپس جرئت بمداخلت نمودند . علاوه بر این قوه روحانی اسلام که مریح ششصد کرور نفوس اسلامییه است امروزه ملت ایران را قوی پشت ساخته تلگرافات باجمالی و تلگراف مخصوص متقی این نکته را آشکار کرد که امروز تباخی بین شمه و سنی باقی نمانده . امروزه عموم مسلمانان عالم شریک النعم والضرر اند و بمجرد حکم جهاد دفاعیه سیصد میلیون نفوس اسلامییه دنیا بهیجان و جنبش خواهد آمد . ملت ایران و عثمانی قام در مدافعه

خارجی متحد خواهند شد . از یکطرف مسلمانان ترکستان و قفقاز و ساپریا روز روس را شب نار خواهند ساخت . از طرف دیگر احرار روسیه که همواره مترصد وقت اند موقع را نذیمت یابند خیالات دیرینه خود را بموقع اجری خواهند گذارد و ممالک روس را قطعه قطعه خواهند ساخت . ظاهر است در چنین موقع همسایگان روس هم از حذب منافع خویش باز نخواهند ایستاد

بملاحظه جمعیت اسباب روس و آمادگی قشون و موجودی ادوات حربیه ذاهرا چنان می نماید که ایرانیان را مقابله با روس دشوار است ولی با آن موافقی که برای روس مشهود است بهیچوجه قدرت جنگ و مخصوصاً با ایران ندارد . چه اگر روس بخواهد دخالت جبری در ایران به نماید اتلاً باید سیصد هزار قشون در ایران نگاهدارد و سی سال جنگ ایلاتی را بدون اینکه هیچ فائده از ایران به برد برای خود دعوت نماید و اقلان روزانه صد هزار ایرا مصارف قشونرا باید متحمل بشود . ظاهراً است که دولت روس را امروزه تاب تحمل يك ماهه این مصارف نیز نباشد . اگر ایرانیان از قوای طبیعی خود واقف نباشند سخنان سیاسیون اروپا را فراموش نه نمایند که علناً میگویند دخالت در ایران جنگ سی ساله و خساره میلیاردی ایرا را دعوت کردن است « دانایان رهبر میدارند که دولت روس آماده ورشکستگی و نزدیک است خود بخود تمام او دست از هم بردارد . نه تنها قدرت جنگ و آلودگی ندارد بلکه در حفظ استقلال داخله خود هم عاجز است . کسانیکه واقف بمقتضات جنرا نیای پلتیکی هستند مسلم داشته اند که يك از ایلات ایران بجزنگ و گریز میتواند سای دواز دو بیست هزار قشون روس را در ایران برقص و دارد . چنانچه يك مشت ترسوالها سه سال کامن دو بیست هزار قشون انگلیس را حیران نمودند . و هر قسم دسته های کوچک زارعین بلغار دو بیست هزار قشون عثمانی را در مقدونیا ویلان و سرگردان داشتند . راه دور نیرویم یکی دو طایفه اعراب وحشی بی اسباب و نحاسی مراکو دولت فرانس و اسپانیا را چندین سال است میرقصاند

از جمیع این مراتب هم هرگاه صرف نظر

شود امروزه موقع سیاسی و اقتصادی ایران بگماری اهمیت پیدا نموده و چنان رقابتی بین دول معظمه انداخته که هیچ دولت قادر بر اینکه کنی از ایران را بقوه حربه متصاحبشود ندارد. امروز قبضه يك قبضه از خاک ایران دریای خون در اروپا جاری میدارد اعم بر اینکه تصرفات روس منای با منافع انگلیس و مخالف با مساک صدساله اوست. فرانس و آلمان و عثمانی و اطریش هم از روی سیاست و اقتصاد به مزید اختیارات روس و انگلیس در ایران رضا نتوانند داد. فراسه ها بنابر اتحاد روس و انگلیس در برده و آلمان و غیره بااعلمن میگویند که منافع ما بسته باستقلال ایران است و ما هرگز تحمل نتوانیم کرد که ذره خلل باستقلال ایران وارد آید. و همین مواع داخلی و خارجی روس که اشاره نمودیم برای تصرفات انگلیس هم در ایران موحود است. انگلیس ها در داخله خود خصوصاً در هندوستان اینقدرها آسوده نیستند. مخافت یکی دوفرقة بسیار مختصر سرحدی افغانستان خیلی نکات نامضه را در تصرفات ایران برای او حل نموده است نهایت بی علمی و بی وقوفی از اوضاع عالم ایرانیان را جاهلانہ مرعوب داشته و بیش از همه نفاق ملی همسایگان مارا جور ساخته است

اینک که مقام منبع ریاست روحانیه اسلامیة در محافظه بیصه اسلام حرکت نموده و ریشه نفاق از ایران کنده شده و عامه مسلمانان بدون تفریق مذهب و تاین جنس و نحل لسان متحد گردیده اگر متجاوزین بحقوق مسلمانان خصوصاً روسیان خیالات متجاوزانه خود باز نیابند آتشی در آسیا افروخته شود که دودش چشمه خورشید را تیره و تار نماید و مضارش بحمیمع دول و ملل بی طرفهم عاید گردد. این نکته را نباید فراموش کرد که هر چیز در ابتدا کوچک است و رفته رفته بزرگ می شود. در پیش آمد واقعات صایب اگر غور نماید مناقشه اولیه آن از مناقشات کنونی بیشتر نبود و اتحاد اولیه مسلمانان در آن دوره از اتحاد کنونی مسامین عالم زیاده بوده است. و این امر را هم نباید فراموش کرد که از سیصد میلیون نفوس اسلامیة پیش از دوپست میلیون تحت حکومت دول خارج از اسلام است و اگر مقام منبع ریاست روحانی

اعلان جهاد دهند بدون شبه سرایت بحمیمع مسلمانان عالم حتی در چین خواهد نمود و خیلی در امنیت عالم وارد آید که جبرانش تا قرنها دشوار باشد. و هرگز فمه دار این خساره مسلمانان و ایرانیان نتوانند بود. چه صبر و تحمل و نجابت و تمدن و نوع خواهی و سلم جوئی ایرانیان درین سه ساله بر عالمیان آشکار گردیده مقام ریاست روحانی تا جائیکه خلل باستقلال ایران و اضحلال اسلام نیرسانید تحمل فرمود. پروتسها بعوالم تمدن سکرد. به پارلمانهای دول اظهارات حقه خود را پیش ساخت. بحمیمع نمایندگان دول کراراً کتباً و تلگرافاً لساناً رسمی و غیر رسمی بیانات لازمه فرمود. بار بار نظر به صدمع خواهی و خوب حفظ مال و جان اتباع خارجه را اعم از یهود و نصاری ملت اسلام توصیه و حکم نمود. بر عکس متجاوزین اقدامات صلح خواهانه مقام منبع ریاست روحانیا حل بر جن نموده همه روزه بردخالت و جسارت خود افزودند. بدون هیچگونه ضرورت به بهانه حفظ رعایای خود و اتباع خارجه قشون با ایران گسیل داشته. وحشت کاری آغازیده. مراعات مذهبی نکرده. در همچنان ملت بحرکات وحشیانه کوشیده. تا جائیکه در مشهد مقدس رضوی دوپست نفر مسلمانان بیگناه را کشته و شلیک بر آن گنبد مقدس نموده اند. چون ملت مأمور بدفاع نبود اندا دست از پا خطا نکرد. تا اینکه مقام منبع ریاست روحانی دید متجاوزین به هیچ صراطی مستقیم نمیباشند ناچار به اصدار آخرین حکم گردیده.

بارها گفته باز هم میگویم که ایرانیان بلکه عامه مسلمانان درین موقع مازک ابدی طالب جنگ نبوده و نیستند و هیچ شك نداریم که جنگ را خسارات عظیمه مترتب است. ولی چون سکوت اصم لال اندی آنها را دعوت میکند هر حرکتی نمایند مجبور اند و هر اقدامی بکنند از راه لاعلاجی است. و اگر باز هم متجاوزین بحقوق ما بخوبی نیابند ملوم و مسؤل نزد خلق و خالق آنها خواهند بود در آن صورت ما هم با کمال بی میلی بدفاع حقوق ملیة خود برخاسته با يك نعره ظلم سوز خواهیم گنت (لاحول ولا قوت الا بالله العلی العظیم. نستعین بالله)

اعلان نامه جناب مستطاب آقای

(خارقانی بعموم اهالی خلیج)

یا ایها الذین آمنوا جاهدوا فی سبیل الله

بعموم مؤمنین و مسلمین بوشهر و تمام بنادر جزایر خلیج فارس و عربستان و حبیح خوانین مشایخ و رؤسای توابع مملکت اسلامی اعلام میشود اسطه جلوگیری از هجوم قشون روسیه بخاک مقدسه اسلامی علیه السلام که تجاوزات آنها در سرحدات ثمانی و تضییقات آنها باهل آذربایجان و ارتکابشان قتل و غارت در مشهد مقدس رضویه علیه السلام تجاوزات مهاجمه آنها بعموم مبرهن و مدافعه ز آنها بمامه اسلامیان فرض و متحتم است موافق لکرات امروزه حضرات حجج الاسلام و آیات الله علی الامام دامت برکاتهم بعنوان جهاد دفاعی اسلام بکاطمین علیه السلام حرکت فرموده و با استعداد لازمه عازم ایرانند - علیهنا بعموم مسلمانان واجب اوری است که در این جهاد دفاعی تاسی بنواب امام علیه السلام نموده بوظیفه اسلامیت در حفظ وطن قدس بذل جهد نمایند - و هرکس از اطاعت احکام شرعیة مطاعه صادره از اندوات مقدسه و از متابعت آنان تخلف ورزد از زمره مسلمین خارج و از شاعت پیغمبر خدا و ائمه هدی بی نصیب خواهد بود - انصرو الله نصرکم الله -

اسدالله الموسوی الخارقانی

ترجمه از روزنامه دیلی نیوز لندن

ملتیان رشت و اصفهان به دروازه طهران رسیده و گویا داخل طهران هم شده باشند . دولت روس اگر بخواهد قشون خود را وارد طهران نماید اقلأ هشت روز وقت میخواهد . درین صورت میتوان گفت که این حرکت قشونی روس بام حفاظت رعایای خارجه مهمل است و اگر مشروطین برخلاف خارجه باشند ابدأ ستاری از روسیان نی نمیرود

عجبا در صورتیکه ایران آزاد و خود مختار است چرا نباید طریقه پاریس در طهران اختیار شود . پاریس این جنگ اعلان دادند که خارجه باید

درجه ایباقت را حاصل نموده باید تسلیم کرد که وزارت خارجه ما خیال دارد روش مصر را در ایران تجدید کند - چه بهانه عمده که قشون ما داخل مصر شد همین بود که حفظ جان و مال خارجه را باید بنایم ، و حال آنکه هیچوجه ثابت نشده بود که مال و جان خارجه مصر در معرض تلف است - با ایسکه در ایران متجاوز از یک - ال اسب جنگ خادکی بسخت ترین وحی موحود است - تا کنون شنیده شده یک در ار اهالی اروپا یا عیسوی المذهب مقتول شرد - ارین رو میتوان گشت در ایران ابدأ خوف مال و جان بر خارجه میروود و در آینده هم خوبی برای مال و جان خارجه پیش نخواهد آمد

عجب تر اینکه - با این همه اقدامات پلنتیکاه تا کنون سبب این همه خوف را ارباب پلنتیک ماهر نداشته اند و ما ملاحظه میکنیم که دولت روس بدون سبب و حمة قشون وارد ایران میکند و باین بهانه هم نفوذ و رسوخ خود را زیاد می باید و هم سبب انتشارش داخله ایران میگردد . ما بخوبی ار کردار روسیان و بدمستی های آمازا خبر داریم که در داخله ایران چگونه حرکت کرده و میکند

اخباراتی که از تبریز وقایع نکار مخصوص ما نوشته و در اخبار (رسکو سلووو) تاریخ ۲۵ می و ۹ جون اشاعت یافته بخوبی خاطر میدارد شمة ار حرکات روسیان را که در یشت بام ما برای نصب سیم تلفون بدون اجازه صاحب خانه رفته و ساموس مردم نگاه و بی ادبی نموده اند ، و ار این رو اهالی را در جوش و خروش آورده که بهانه خارجی بدست آرند . در ککوچه برقع از صورت زبان برداشته بعضی را دشنام داده اند - مگر در مشهد بود که روس حمله بر احرار نموده و بسیاری را مقتول و مجروح ساخت ؟ - در اطراف طهران مگر دیده نمی شود که قزاقان ایرانی به سرداری روسیان با مشروطین ملی جنگ میبایند ؟ و این ها سبب مگر برای یک امر و آنهم حایه شاه و برقراری استبداد اگر این چند سرداران روسی و قزاقان ایرانی قادر اند حدنگه